

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTA-
SUUNNITELMA 2018

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Toimintaympäristö	4
1.2 Valvontakohteet, niiden riskinarviointi ja tarkastustiheys	5
1.3 Valvova viranomainen ja henkilöstöresurssit	6
1.4 Maksullisuus	7
1.5 Erityistilanteisiin varautuminen 8	
1.6 Valvonnan toteutumisen seuranta ja arviointi	8
2. Elintarvikevalvontasuunnitelma	9
2.1 Lainsäädännön velvoitteet	9
2.2 Valvontakohteet ja valvontakirjanpito.....	10
2.3 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja riskinarviointi	11
2.4 Tarkastusten sisältö.....	11
2.5 Valtakunnalliset valvontaprojektit.....	12
2.6 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto	12
2.7 Elintarvikehuoneistoilmoitukset ja laitosten hyväksyntä.....	13
2.8 Seurantaohjelmat.....	14
2.9 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.....	14
2.10 Viestintä.....	16
2.11 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset.....	16
3. Terveydensuojelulain mukainen valvontasuunnitelma	26
3.1 Johdanto	26
3.2 Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet ja tarkastustiheys.....	27
3.3 Henkilöstöresurssit	27
3.4 Tarkastusten sisältö.....	27
3.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen.....	28
3.6 Valtakunnallisten painopistealueiden huomioiminen kunnan valvontasuunnitelmassa	31
3.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.....	31
3.8 Viestintä.....	32
3.9 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset.....	32
4. Tupakkalain valvontasuunnitelma	49
4.1 Johdanto	49
4.2 Tarkastusten sisällön määrittely.....	49
4.3 Valvontakohteet ja valvontakohteiden tarkastustiheys.....	50
4.4 Henkilöstöresurssit	50
4.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto, näytteiden tutkiminen ja laboratoriot .	51
4.6 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.....	51
5. Suunnitelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläinlääkäripalveluista 2018-2020	54
5.1 Johdanto	54
5.2 Toimintaympäristö	54
5.3 Toimintaympäristö Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella.....	55
5.4 Voimavarat.....	55
5.5 Tietojärjestelmät	57
5.6 Yhteistyö ja viestintä	58
5.7 Maksut	59
5.8 Eläinten terveyden valvonta.....	59
5.8.1 Eläintautivalmius	59
5.8.2 Eläintautien ilmoittaminen	60

5.8.3 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus.....	61
5.8.4 Muu eläintarkastus 61	61
5.9 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti.....	61
5.9.1 Sisämarkkinatuonti.....	61
5.9.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	62
5.9.3 Tuonti EU:n ulkopuolisista maista	62
5.10 Eläinten hyvinvoinnin valvonta.....	63
5.10.1 Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset ja luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta.....	63
5.11 Eläimistä saatavat sivutuotteet	65
5.12 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen.....	65
5.13 Puhelinneuvonta, terveyden- ja sairaanhoito, lopetus ja todistukset.....	66
5.14 Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	67
5.15 Yksityinen palvelutarjonta	68
5.16 Kiireellinen eläinlääkäripalvelu, keskitetty yhteydenottopalvelu ja virkatehtävät virka-ajan ulkopuolella	68
5.17 Ajanvaraus, saatavuus sekä palautteen kerääminen ja valitusten käsittely.....	70
5.18 Toimitilat ja välineresurssit.....	70
5.19 Ostopalvelu.....	71
5.20 Seuranta, arviointi ja raportointi	71
LIITE 1. LABORATORIOANALYYSIT	73
LIITE 2. TUPAKAN MYYNTIPAIKAN TARKASTUSLOMAKE	81

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuollolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua. Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvia lakeja ovat terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006), tupakkalaki (549/2016) sekä eläinlääkintähuoltolaki (765/2009). Kunnan tulee näiden lakien velvoittamina laatia ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta annetun asetuksen (665/2006) mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään tarkastusten sisällön määrittely, valvontakohdetyyppien tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika, kunnan toimesta tapahtuva näytteiden otto ja tutkiminen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Hyväksytty valvontasuunnitelma tulee lähettää aluehallintovirastolle ennen toimintavuoden alkua.

Kunnan viranomaisten suorittamaa ympäristöterveydenhuollon valvontaa ohjaavat valtakunnalliset keskusvirastot. Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuosille 2015–2019 määritellään yhteiset periaatteet valvonnalle. Valtakunnallisen valvontaohjelman liitteinä ovat sektorikohtaiset valvontaohjelmat. Näihin perustuen kuntien tulee laatia oma valvontasuunnitelma. Valtakunnallisia valvontaohjelmia ovat Eviran laatima eläinlääkintähuollon valvontaohjelma, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen (Valvira) laatimat terveydensuojelun valvontaohjelma ja tupakkalain valvontaohjelma. Valtakunnallista elintarvikevalvontaohjelmaa ei julkaistu enää vuonna 2015, vaan valvontaohjelma on sulautettu elintarvikeketjun monivuotiseen valvontasuunnitelmaan Vasuun, jonka Evira on laatinut.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman teema vuosille 2015–2019 on valvonnan vaikuttavuus. Erityisesti ohjelmakaudella tulee kiinnittää huomiota valvonnan riskiperusteisuuteen ja tehokkaaseen kohdentamiseen, valvonnan maksullisuuden edistämiseen sekä tietojärjestelmien kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Valvontayksiköihin on myös tarkoitus tehdä arviointi- ja ohjauskäyntejä.

Tähän Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan on koottu elintarvikelain-, terveydensuojelulain-, tupakkalain mukaiset ja eläinlääkintähuoltolain mukaiset valvontasuunnitelmat.

1.1 Toimintaympäristö

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tuottaa ympäristöterveydenhuollon palvelut Järvenpäässä, Keravalla, Nurmijärvellä, Mäntsälässä ja Tuusulassa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus aloitti toimintansa 1.4.2009. Nurmijärvi liittyi Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen tammikuussa 2013. Muiden sopijakuntien ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut on tuotettu Keski-Uudenmaan

ympäristökeskuksessa jo vuodesta 2009 alkaen. Ympäristökeskus toimii Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan alaisena. Ympäristökeskuksen toimipaikka sijaitsee Tuusulassa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella asuu noin 175 000 ihmistä. Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi ja Tuusula ovat valvontakohteiden lukumäärältään samankaltaiset. Mäntsälässä on vähemmän valvontakohteita, mutta ympäristöterveydenhuoltoa työllistävät uimarannat ja vesiosuuskunnat, joita kunnassa on runsaasti. Koko Keski-Uusimaa kasvaa voimakkaasti ja alueille perustetaan uusia yrityksiä.

1.2 Valvontakohteet, niiden riskinarviointi ja tarkastustiheys

Alueella on yhteensä noin 1700 elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain perusteella säännöllisesti valvottavaa kohdetta. Elintarvikevalvonta- ja terveydensuojeluvälvontakohteiden jakaantuminen kunnittain näkyy taulukossa 1. Kohteiden määrä on hieman vähentynyt vuodesta 2017

taulukko 1.

vuosi	Elintarvikevalvonta kohteet (ei alkutuotanto)			Terveystensuojelu suunnitelmallisen valvonnan kohteet		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	221	243	214	138	137	138
Kerava	220	223	212	137	131	114
Nurmijärvi	221	233	214	134	137	148
Mäntsälä	129	133	128	114	117	110
Tuusula	242	241	210	163	163	151
yhteensä	1033	1073	978	686	685	661

Valvontakohteet ja valvontatapahtumat kirjataan ympäristökeskuksen asiakastietojärjestelmään (TerveKuu). Vuoden 2011 aikana lähes kaikki Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen asiakastietojärjestelmän elintarvikevalvonnan valvontakohteet siirrettiin valtakunnalliseen KuTi-järjestelmään. Nurmijärven kohteet on siirretty KuTi järjestelmään vasta Nurmijärven liittyttyä Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen 2013. Terveystensuojelu- ja tupakkavalvonnan kohdetietojen siirtäminen valtakunnalliseen Yhti-järjestelmään on aloitettu vuonna 2013. Kohdetietojen siirtoa

jatketaan edelleen vuonna 2018, jolloin kohteet siirretään järjestelmään sitä mukaan, kun niissä tehdään tarkastuksia.

Valvontasuunnitelmaa tehtäessä valvontakohteiden perustarkastustiheys määritellään valtakunnallisten toimialakohtaisten valvontakohdetyypeille suositeltujen tarkastustiheyksien perusteella. Uuden kohteen tarkastustiheydeksi määritellään aluksi valtakunnallinen suositus. Jatkossa valvontatiheyteen vaikuttavat myös tarkastuksella havaitut riskit. Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat mm. altistuvien ihmisten määrä, käyttäjäryhmät, vaaran vakavuus ja todennäköisyys, mahdolliselle vaaralle altistumisen kesto ja toistuvuus. Riskinarvioinnissa otetaan myös huomioon kohteessa todetut ongelmat, toiminnanharjoittajan asiantuntemus ja toimintatavat sekä toimintoon tarkoitettun tilan olosuhteet.

Mikäli perustarkastuksessa havaitaan puutteita, kohteeseen tehdään maksullisia lisätarkastuksia, joiden avulla seurataan puutteiden kuntoon saattamista. Jos tarkastuksella ei havaita puutteita, riittää valvontakohdetyypin mukainen perustarkastusten määrä. Mikäli kohde arvioidaan hyvin toimivaksi tarkastuksien ja riskinarvioinnin perusteella, voidaan yksittäisen kohteen käyntitiheyttä pudottaa enintään 50 % kohdetyypikohtaiseen tarkastustiheyteen verrattuna.

Tässä suunnitelmassa on kuvattu kohdetyypikohtaiset tarkastustiheydet. Kohdekohtaiset valvontasuunnitelmat ovat nähtävillä ympäristökeskuksessa. Kohdekohtaisella valvontasuunnitelmalla varmennetaan, että myös kohteet, joissa käydään harvemmin kuin kerran vuodessa, tarkastetaan säännöllisin väliajoin.

1.3 Valvova viranomainen ja henkilöstöresurssit

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan alaisena toimivassa ympäristökeskuksessa ympäristöterveydenhuollon valvonta kuuluu terveystarkastuksen tulosityksikön tehtäviin. Hallinnon tulosityksikkö tuottaa valvonnan tarvitsemia tukipalveluja, kuten laskutuspalveluja. Terveystarkastuksen tulosityksiköllä arvioidaan olevan vuonna 2018 käytössä 16 henkilötyövuotta Keravan, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän ja Tuusulan ympäristöterveydenhuollon valvontatehtäviin.

Valvontasuunnitelmaa tehtäessä on otettu huomioon, että käytettävissä olevista henkilöstöresursseista vain osa voidaan käyttää ennalta suunniteltuun valvontaan. Valvontahenkilöstöä työllistävät myös hallinnolliset tehtävät, neuvonta ja ohjaus, uusien kohteiden hyväksymispäätökset ja ilmoitusten käsittely sekä toimenpiteiden pyyntöjen vuoksi tehtävät tarkastukset.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveystarkastuksen tulosityksikössä työskentelee kahdeksan koko-aikaista terveystarkastajaa, yksi osa-aikainen terveystarkastaja, viisi elintarviketarkastajaa, hygieenikkoeläinlääkäri ja terveystarkastuksen päällikkö. Tämän lisäksi eläinlääkintähuollon päällikön työajasta osa on osoitettu ympäristöterveydenhuollon valvontatehtäviin.

Henkilökunnan osaaminen ja osaamistarpeet kartoitetaan kehityskeskusteluissa, joita käydään vähintään kerran vuodessa. Kehityskeskustelussa suunnitellaan tulevan vuoden koulutuksiin osallistuminen. Koulutusohjelmaa voidaan muuttaa myös kesken vuotta, mikäli koulutustarjonta muuttuu olennaisesti suunnitellusta.

henkilöstöresurssit /Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

	koko valvonta (htv)	suunnitelmallinen valvonta (htv)
elintarvikevalvonta	8,3	4,5
terveydensuojelu	6,9	3,35
tupakkavalvonta	0,8	0,2
yhteensä	16	8,05

Käytettävissä oleva henkilöresursseilla pystytään tekemään valtakunnallisten valvontaohjelmien edellyttämät tarkastukset edellyttäen, että kaikki suunnitellut resurssit on käytössä vuonna 2018.

1.4 Maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisesta säännölliseen valvontaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta sekä tutkimuksista on perittävä kunnan ympäristöterveydenhuollon taksan mukainen maksu. Maksun perimisestä on säädetty terveydensuojelulain 50 §:n 2-4 momenteissa, elintarvikelain 71 §:ssä, kulutustavaroista ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 20 §:ssä ja tupakkalain 25a §:ssä. Em. lakeihin perustuva Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuollon taksa on hyväksytty Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnassa ja se on tarkastettu viimeksi vuonna 2016.

Hyväksytyin taksan mukaiset maksut perustuvat käytettyyn työaikaan ja työtunnin omakustannusarvoon. Maksut muodostuvat suoritteesta aiheutuvista keskimääräisistä kokonaiskustannuksista, joihin kuuluvat asian käsittelystä aiheutuvat toimitamenot sekä osuus hallintokustannuksista. Näytteiden tutkimisesta peritään maksu aiheutuneiden kulujen mukaan.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämisen tarkoituksena on ollut tehostaa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää kunnallista valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja kunnan ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi. Ympäristöterveydenhuollon lakimuutoksista annetussa hallituksen esityksessä (HE 179/2005) todetaan seuraavasti: "Tavoitteena on myös, että kunnan ympäristöterveydenhuollon yksikön maksuista saamat tulot olisivat käytettävissä ympäristöterveydenhuollon toimeenpanon kehittämiseen kunnassa."Valvontasuunnitelman toteumista arvioi-

nessa tulee myös arvioida valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen (Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)).

1.5 Erityistilanteisiin varautuminen

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen valmiussuunnitelma on päivitetty vuonna 2016. Valmiussuunnitelman liitteenä on erilliset toimintaohjeet talousveden erityistilanteissa, ruokamyrkytyksissä, säteilytilanteessa sekä kuluttajapalveluita koskevia erityistilanteita varten. Valmiussuunnitelmaa päivitetään toimintaympäristön muuttuessa.

Erityistilanteita varten Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueen kunnissa on perustettu seudullinen ruokamyrkytystyöryhmä ja seudullinen vesihuollon yhteistyöryhmä. Ryhmät kokoontuvat säännöllisesti 1-2 kertaa vuodessa epidemia- valmiuden ylläpitämiseksi ja tarvittaessa epidemiaselvitystyössä.

1.6 Valvonnan toteutumisen seuranta ja arviointi

Valtioneuvoston asetuksessa kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) säädetään valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista. Kunnan tulee arvioida valvontasuunnitelman toteutuminen vuosittain.

Arviointi tulee tehdä ainakin seuraavien tekijöiden osalta:

1. tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin
2. tarkastusten kattavuus
3. näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin
4. valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tulee toimittaa aluehallintovirastolle ja keskusviranomaiselle.

Kaikki ympäristöterveydenhuollon tehdyt tarkastukset kirjataan asiakastietojärjestelmään (TerveKuu) ja tarkastuspöytäkirjat arkistoidaan kohteiden kansioihin. Asiakastietojärjestelmään kirjataan myös tehdyt näytteenotot. Tietojärjestelmän avulla pystytään keräämään vuosittain tehtyjen tarkastusten ja näytteenottojen määrää. Tarkastusten kattavuutta arvioidaan valtakunnallisten valvontaohjelmien antamien ohjeiden perusteella.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa on nettobudjetointi, mikä tarkoittaa sitä, että osa valvonnasta saaduista tuloista voidaan käyttää toiminnan kehittämiseen.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan hyväksymä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tallennetaan sähköisenä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA) suunnitelmavuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

2. Elintarvikevalvontasuunnitelma

2.1 Lainsäädännön velvoitteet

Kunnan tai seudullisen valvontayksikön on elintarvikelain (23/2006) mukaan huolehdittava alueellaan elintarvikelain mukaisesta valvonnasta. Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelma perustuu valvontakohteiden kartoitukseen, niiden riskiluokitukseen ja lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin. Kunnan valvontasuunnitelmasta säädetään elintarvikelain 48 §:ssä ja valvonta-asetuksessa (665/2006). Valvontasuunnitelmaan kirjataan suunnitelman seurantatapa. Valvonnan suunnittelussa on otettava huomioon Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) laatima elintarvikeketjun monivuotinen valvontasuunnitelma (VaSu). Vasu vuosille 2015–2019 valmistui marraskuussa 2014. Tarkastustiheyksien määrittelyssä on käytetty Eviran riskinarviointiohjetta, joka ilmestyi syksyllä 2015.

Elintarvikevalvontasuunnitelma sisältää alkutuotantopaikkojen sekä ilmoitettujen ja hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvonnan.

Elintarvikelain 48 §:n mukaan valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään

seuraavat tiedot:

1. tarkastusten sisällön määrittely
2. valvontakohteiden tarkastustiheys
3. kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteen tutkiminen
4. valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi
5. hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Näiden lisäksi valvontasuunnitelma sisältää seuraavat osiot: hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset, terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot, viestintä, valvonnasta perittävät maksut sekä voimavarat ja henkilöstön pätevyys. Osa mainituista osioista on käsitelty kappaleessa 1 (Johdanto).

Eviran laatiman monivuotisen valvontasuunnitelman kuntia koskevat valvonnan painopisteet vuonna 2018 ovat seuraavat:

1. Kuti-tietojen hyödyntäminen valvonnan ohjauksessa ja toteuttamisessa
2. Vati-hanke (uusi yhteinen kansallinen ympäristöterveydenhuollon asiakastietojärjestelmä)
3. Elintarvikevalvonnan yhdenmukaisuuden ja riskiperusteisuuden edistäminen
4. Valvonnan kohde- ja vaativuuskattavuuden varmistaminen
5. Alkutuotannon elintarvikevalvonnan käynnistäminen
6. Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen

7. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vienti valvonnan kehittäminen
8. Riskinarvioinnin kehittäminen elintarvikkeiden tuontivalvonnassa
9. Valvontaverkostojen toiminnan kehittäminen
10. Nimisuojaajan valvontahanke
11. Valmissalaattien patogeeniprojekti
12. Gluteenittomien elintarvikkeiden valvontahanke

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huomioi omalta osaltaan edellä mainitut valvonnan painopistealueet omassa toiminnassaan vuonna 2018. Projekteihin Keski-Uudenmaan ympäristökeskus osallistuu omien resurssien puitteissa.

2.2 Valvontakohteet ja valvontakirjanpito

Elintarvikevalvontakohteiden tiedot on kirjattu ympäristökeskuksen asiakastietojärjestelmään (TerveKuu), joka on ympäristökeskuksen koko henkilöstön käytettävissä. Valvontakohteiden tiedot ovat pääosin ajan tasalla ja tietoja päivitetään jatkuvasti. Elintarvikevalvonnan viranhaltijat seuraavat mahdollisia uusia kohteita muun muassa lehtien välityksellä ja yritysrekisteristä.

Ympäristökeskuksen asiakastietojärjestelmään merkitään elintarvikehuoneistoa koskevat tunnistetiedot (toimijan nimi, kotikunta, yhteystiedot, toimijan yritys- ja yhteisötunnus) ja harjoitettava toiminta. Lisäksi kootaan tiedot toiminnan aloittamiseen liittyvistä asiakirjoista (hakemukset, laitosten rekisteröinnit, ilmoitukset ja päätökset). Asiakastietojärjestelmään talletetaan myös valvonnasta laadittavat tarkastuspöytäkirjat sekä seurantatiedot tarkastuksissa annettujen toimenpidekehottusten ja ohjeiden noudattamisesta.

Valvontakohdetyyppien luettelo on esitetty taulukossa 2. Tällä hetkellä elintarvikevalvontakohteita on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella noin 1535 kpl. Näistä 557 kpl on alkutuotannon harvoin valvottavia kohteita. Elintarvikehuoneistoja Keski-Uudellamaalla on noin 978 kpl.

Vuosien 2010–2011 aikana Tervekuu- asiakastietojärjestelmä päivitettiin siten, että ohjelma pystyy luomaan yhteyden valtakunnalliseen Kuti-tietojärjestelmään. Tämän rajapinnan avulla valtaosa elintarvikehuoneistoista tunnistetietoineen ja toimintatyyppineen on tallennettu valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Vuoden 2011 aikana otettiin osin käyttöön myös Kuti2- järjestelmä. Tässä järjestelmässä elintarvikehuoneistojen tarkastustiedot tallennetaan Tervekuu-tietojärjestelmän lisäksi valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Vuodesta 2013 alkaen kaikki elintarvikevalvonnan valvontatiedot on siirretty valtakunnalliseen Kuti-tietojärjestelmään.

Kauppojen ja ammattikeittiöiden elintarvikevalvonnan valvontatulokset on julkaistettu osana valtakunnallista Oiva-hymyjärjestelmää toukokuusta 2013 alkaen. Oiva laajeni vuoden 2015 aikana koskemaan koko suunnitelmallista elintarvikevalvontaa (ei alkutuotantoa).

2.3 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja riskinarviointi

Valvontakohteiden riskinarviointi tehdään karkeasti kohteittain valvonnassa hankitun tarkastustiedon perusteella. Riskinarvioinnissa arvioidaan yrityksen toimintaa, elintarvikkeiden käsittelyä, valmistettavia, tarjoiltavia ja myytäviä tuotteita, tuotannon levikkiä, omavalvonnan tasoa, henkilökunnan asiantuntemusta, kohteen varustusta ja siisteyttä, viranomaisohjeiden noudattamista sekä aikaisempia näytetuloksia. Riskinarviointiin ei kuitenkaan käytetä mitään ohjelmaa, jossa tarkastustiheys laskettaisiin kohdekohtaisesti. Tarkastustiheyden määrittelyyn on käytetty Eviran riskinarviointi ohjetta 10503/2, joka julkaistiin syksyllä 2016.

Kohteeseen, jossa havaitaan elintarviketurvallisuuden vaarantavia epäkohtia, tehdään maksullisia lisätarkastuksia jo samana vuonna, jotta voidaan varmistua epäkohtien korjaamisesta. Kohde, joka saa Oiva-tarkastuksessa korjattava-arvosanan, tarkastetaan aina uudelleen korjauksiin annetun määräajan päätyttyä. Suuren riskin kohteisiin, kuten eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsitteleviin/varastoihin laitoksiin ja suuriin kauppoihin tehdään useita tarkastuksia vuosittain. Taulukossa 2 on kohdetyyppikohtainen valvontasuunnitelma. Tarkastusten määrää voidaan vähentää kohdetyyppikohtaiseen minimimäärään (-50 % Eviran riskinarviointiohjeen tarkastusmäärästä/vuosi), jos kohteen toiminta ja tilat on arvioitu erittäin hyväksi (Oivallinen) kuudessa edellisessä tarkastuksessa.

Jos valvontakohteen toiminta on hyvin pienimuotoista tai osa-aikaista ja sisältää vain vähäisiä riskitekijöitä, voidaan perustarkastus tehdä Eviran riskinarviointiohjeen mukaisesti harvemmin, kuitenkin vähintään joka kolmas vuosi. Harvemmin tarkastettavia kohteita ovat esimerkiksi ainoastaan valmiiksi pakattuja elintarvikkeita myyvät myyntipaikat ja varastot sekä osa-aikaisesti toimivat kohteet.

2.4 Tarkastusten sisältö

Suunnitelmalliset tarkastukset voidaan jakaa tarkastuksen sisällön mukaan käyttöönottotarkastuksiin, tarkastuksiin ja lisätarkastuksiin. Tarkastukset voidaan tehdä tarkastuksen tarkoituksesta riippuen joko sovittuna ajankohtana tai ennalta ilmoittamatta. Tarkastuksista laaditaan tarkastuspöytäkirja, mikä lähetetään elintarvikealan toimijalle.

Käyttöönottotarkastus tehdään kohteessa uuden toiminnan alkaessa. Tarkastuksessa varmistetaan, että tilat vastaavat ilmoituksen tietoja ja ne ovat siinä kunnossa, että niissä voi harjoittaa ilmoituksen mukaista toimintaa. Tarkastuksesta peritään taksanmukainen ko. kohdetyypin tarkastusmaksu.

Käyttöönottotarkastusta lukuun ottamatta muut elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. Tarkastuksista peritään voimassa olevan maksutaksan mukainen maksu. Elintarvikehuoneiston tarkastuksessa käydään läpi valvontakohteen asiakirjat, tilat, laitteet, välineet, toiminnot, tuotteet, omavalvonta ja mahdolliset näissä tapahtuneet muutokset. Tarkastuksen laajuus riippuu valvontakohdetyypistä ja siellä harjoitettavasta toiminnasta. Kohteissa joissa käydään vähintään kerran vuodessa tai useammin tarkastusten sisältöä painotetaan vuosittain eri osa-alueisiin, eikä tarkastus kata aina koko yrityksen toimintaa.

Tarkastusten yhdenmukaistamiseksi ympäristökeskuksessa on eri kohdetyypeille suunnatut valmiit lomakkeet, joita käytetään tarkastusten runkona. Ympäristökeskuksen laatukäsikirjassa on seuraavat tarkastuslomakkeet.

- 1) ravitsemisliikkeet, ammattikeittiöt ja myymälät (Oiva tarkastuslomake)
- 2) ulkomyyntipisteet (Ulkomyyntipisteen tarkastuskertomus)

Tarkastusten sisältöä ja linjauksia käydään yhdessä läpi elintarvikevalvonnan palaverissa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on jo pitkään pitänyt omana toiminnan painopistealueena valvonnan yhdenmukaistamista.

Eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevät laitokset siirtyivät Eviran ohjeistamaan Oiva-valvontaan keväällä 2015.

Ravitsemisliikkeissä, ammattikeittiöissä ja myymälöissä käytettävä Oiva tarkastuslomake on laadittu Eviran julkaisemien Oiva-arviointiohjeiden perusteella.

Lisätarkastuksia tehdään tarpeen mukaan ja ne voivat olla muita tarkastuksia suppeampia. Lisätarkastuksessa voidaan esimerkiksi tarkastaa se, onko edellisellä tarkastuksella havaitut puutteet korjattu. Lisätarkastuksista peritään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Oiva-tarkastukset johtavat lisätarkastukseen, jos kohde saa arviointituloksen korjattavaa tai huono.

Elintarvikevalvontaviranomaiset tekevät myös elintarvikelain mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön liittyviä tarkastuksia. Näistä tarkastuksista peritään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu.

2.5 Valtakunnalliset valvontaprojektit

Eviran monivuotisen valvontasuunnitelman mukaan vuonna 2018 olisi Eviran johdama valmissalaattien patogeeniprojekti. Tätä suunnitelmaa tehtäessä tästä projektista ei ole tarkempaa tietoa. Mikäli kyseiset projektit toteutuvat, niin Keski-Uudenmaan ympäristökeskus osallistuu ko. projektiin resurssiensa puitteissa.

2.6 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto

Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus kartoittaa elintarvikkeiden tuoteturvallisuutta ja elintarvikkeita käsittelevien paikkojen pintojen puhtautta projektiluonteisella näytteenotolla. Vuodeksi 2018 on suunniteltu 140 kpl pintapuhtausnäytteitä ja 30 kpl elintarvikenäytteitä. Lähes kaikki projektit toteutetaan pääkaupunkiseudun yhteisprojekteina.

Projektit:

Tarjoilupaikkojen pintapuhtaus

20 ravintolasta/kahvilasta ja 10 suurtaloudesta otetaan näytteitä puhtailta pinnoilta pesun jälkeen (esim. veitset, leikkuulaudat ym.) 3-5 kpl/kohde. Näytteistä tutkitaan kokonaispesäkeluku ja enterobakteerit. Näyteprojekti on pääkaupunkiseudun

yhteinen. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus maksaa näytteiden tutkimisen. Mikäli tuloksissa on huomautettavaa (huono/välttävä), toimijat maksavat uusintänäytteenoton ja tutkimisen.

Tarjoilupaikkojen siipikarjan lihan salmonella ja kampylobakteeri

Tarjoilupaikoista otetaan 10 näytettä raaka-asta ulkomaisesta siipikarjan lihasta. Näytteistä tutkitaan salmonella ja kampylobakteeri. Näyteprojekti on pääkaupunkiseudun yhteinen. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus maksaa näytteiden tutkimisen.

Sushiprojekti, myymälöiden palvelutiskit ja sushibaarit

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kaikista myymälöistä, joissa susheja myydään irtomyyntinä, otetaan 2 näytettä projektiin. Näyteprojekti on pääkaupunkiseudun yhteinen. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus maksaa näytteiden tutkimisen. Mikäli tuloksissa on huomautettavaa (huono/välttävä), toimijat maksavat uusintänäytteenoton ja tutkimisen.

Laitosten pintapuhtaus

Eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevistä laitoksista otetaan yhteensä omavalvonnan valvontanäytteinä 20 pintapuhtausnäytettä, joista tutkitaan *Listeria monocytogenes*. Laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat ovat Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa. Toimijat maksavat näytteiden tutkimisen.

Suunniteltujen näytteiden lisäksi kohteista voidaan ottaa omavalvonnan valvontanäytteitä. Omavalvonnan valvontanäytteiden otto keskitetään kohteisiin, jotka toimittavat ruokaa suurelle asiakaskunnalle, ja toisaalta sellaisiin kohteisiin, joiden omavalvonnan näytteenotossa tai toiminnassa kunnan projektinäytteiden tai tarkastusten tulosten perusteella epäillä olevan puutteita. Omavalvonnan valvontanäytteistä tutkittavat analyysit ovat valvontasuunnitelman liitteenä 1. Omavalvonnan valvontanäytteiden tutkimuskustannukset laskutetaan toimijoilta.

Kuluttajavalitustutkimukset sekä terveysturvaa- ja ruokamyrkytystutkimukset eivät ole suunnitelmallista näytteenottoa eikä niiden vaatimaa henkilöresurssia voi etukäteen suunnitella. Kyseiset tutkimukset ovat kuitenkin etusijalla näytteenotossa.

Omavalvonnan valvontanäytteet ja projektinäytteet tutkitaan Metropolilab:issa Helsingissä.

2.7 Elintarvikehuoneistoilmoitukset ja laitosten hyväksyntä

Elintarvikelain mukaan elintarvikehuoneiston on ilmoitettava toiminnastaan asianomaiselle valvontaviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Valvontaviranomainen ei tee päätöstä ilmoituksen johdosta eikä ilmoituksen käsittelyyn liitty tarkastusta. Ilmoituksen vastaanottamisesta lähetetään todistus ilmoituksen tehneelle

toimijalle. Ilmoituksen käsittelyn jälkeen kohde siirtyy suunnitelmallisen valvonnan piiriin ja kohteeseen tehdään maksullinen suunnitelmallinen tarkastus.

Eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevät laitokset sen sijaan hakevat toiminnalleen hyväksyntää ennen toiminnan aloittamista. Valvontaviranomainen tekee päätöksen hakemuksesta. Elintarvikehuoneisto hyväksytään laitokseksi, jos se täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset. Vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä.

Elintarvikelaitokset hyväksyy ympäristölautakunta tai ympäristökeskuksen viranhaltija voimassa olevien delegointipäätösten mukaisesti.

2.8 Seurantaohjelmat

Valvonta-asetuksen (EY) 882/2004 mukaan seurannalla tarkoitetaan elintarvikevalvonnassa suunnitellun havainto- ja mittausjakson toteuttamista, jonka tarkoituksena on saada käsitys elintarvikemääräysten noudattamisesta. Erilaiset valvonta- ja seurantaohjelmat ovat valvonta-asetuksen tarkoittamaa seurantaa. Seurantaohjelmien suunnittelusta ja toteutumisesta vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto.

Seurantaohjelmat perustuvat kansalliseen tai EU-lainsäädäntöön ja niitä toteutetaan vuosittain. Ohjelmia ovat:

- kansallinen salmonellavalvontaohjelma;
- kansallinen elävien eläinten ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelma;
- torjunta-ainejäämävälvontaohjelma;
- ympäristö- ja muiden kontaminanttien seurantaohjelma; ja
- säteilyttämisen osoittamista koskeva valvontaohjelma.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus osallistuu Elintarviketurvallisuusvirastolta tai aluehallintovirastolta tulevien valvontapyyntöjen mukaisesti ohjelmiin liittyvään näytteenottoon ja muihin valvontatoimenpiteisiin. Näytteenottopyynnöt toimitetaan kuntiin kesken vuoden, joten suunnitelmalliseen näytteenottoon niitä ei voida sisällyttää.

2.9 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain. Tulosityksikön vastaava viranhaltija, terveysvalvonnan päällikkö, tekee lisäksi väliarvioinnin suunnitelman toteutumisasteesta puolivuositain. Valvontasuunnitelman toteutumisesta arvioidaan seuraavien tekijöiden osalta:

1. Tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin

Asiakastietojärjestelmästä kerätään vuosittain toteutuneet tarkastukset. Tarkastusten määrää verrataan suunniteltuun tarkastusmäärään. Jos em. tarkastusten määrässä on eroja, syyt kirjataan. Mikäli tavoitteisiin ei päästä, mainitaan mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä, jotta tavoitteisiin päästäisiin seuraavalla suunnitelma-kaudella.

2. Tarkastusten kattavuus

Tarkastusten kattavuutta arvioitaessa lasketaan, montako kohdetta kaikista elintarvikevalvonnan kohteista on tarkastettu vuodessa ja kuinka moneen on tehty laatukäsikirjan mukainen perustarkastus. Tarkastusten kattavuuden yhteydessä arvioidaan myös se, miten hyvin kohteille annettuja toimenpidekehotuksia on pystytty valvomaan.

3. Valvontanäytteiden määrä

Valvontanäytteiden kokonaismäärä, kohdentuminen ja huonojen tulosten osuus kokonaismäärästä. Näytetulosten vaikutus valvontaan.

4. Valvonnasta saatujen tulojen kohdentaminen

Valvonnasta saadut tulot kohdistetaan Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle. Ympäristöterveydenhuollon käytössä olevista resursseista päättävät kuitenkin kunnan monijäseniset toimielimet. Tulojen kohdentumista tullaan arvioimaan vertaamalla kertyneitä maksuja ympäristökeskukselle myönnettyjen määrärahojen ja mahdollisten uusien vakanssien lisäyksiin.

Lisäksi arvioinnissa voidaan ottaa kantaa voimavarojen riittävyyteen, valvonnan vaikuttavuuteen sekä kohdentumiseen.

Kunnan valvonnan toteutumista arvioivat myös ulkopuoliset tahot. Tällaisia ovat muun muassa aluehallintovirastojen ja Elintarvikeeturvallisuusviraston kuntiin tekemät tarkastukset, aluehallintovirastojen suorittamat paikallisen elintarvikevalvonnan vaatimustenmukaisuuden arvioinnit ja ns. EU-tarkastuskäynnit.

5. Raportointi

Elintarvikevalvonnan toteutuneet tarkastukset kirjataan valtakunnalliseen KuTi-järjestelmään, joten erillistä vuosiraporttia tarkastuksista ei enää laadita. Toteutunut näytteenotto ja alkutuotannon tarkastukset raportoidaan ELTU- raportissa, joka toimitetaan aluehallintovirastoon tammikuun loppuun mennessä. Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tehdään aina seuraavan vuoden tammi-kuussa ja se käsitellään maaliskuussa Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnassa. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan hyväksymä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tallennetaan sähköisenä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA) suunnitelmavuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

2.10 Viestintä

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa on viestintäohje. Viestintäohjeessa kuvataan ympäristökeskuksen viranomaistehtävien tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätön viestintätoimenpiteiden kokonaisuus, joka kohdistuu ympäristökeskuksen asiakkaisiin ja eri yhteistyötahoihin (ulkoinen viestintä) sekä ympäristökeskuksen oman toiminnan ohjaamiseen (sisäinen viestintä). Ulkoista viestintää ovat mm. päivittäinen asiakaspalvelu, toiminnasta tiedottaminen ja eri kohderyhmille järjestetyt koulutukset. Resurssipulan vuoksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ei järjestä eri kohderyhmille koulutuksia, mutta ympäristökeskuksen viranhaltijat käyvät tarvittaessa luennoimassa erilaisissa koulutustilaisuuksissa.

Erityistilanteiden tiedotuksessa ja viestinnässä käytetään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen valmiussuunnitelman sisältämää Tuusulan kunnan viestintävalmiussuunnitelmaa.

Viestintäohjeita päivitetään toimintaympäristön muuttuessa.

2.11 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään elintarvikevalvonnassa silloin, kun elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten täyttämiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikemääräyksiä ole riittäviä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat elintarvikelain 7 luvussa. Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishaka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen. Elintarvikelain 32 §:n mukaan hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa toimivaltaa voidaan kunnassa siirtää kunnan viranhaltijalle lievempien pakkokeinojen osalta.

Tällaisia ovat:

- elintarvikemääräysten vastaisuuden poistaminen;
- kiello;
- elintarvikkeen markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen;
- haltuunotto;
- elintarvikkeen käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös.

Pakkokeinoja käyttää joko lautakunta tai viranhaltija, voimassa olevien delegointipäätösten mukaisesti. Elintarvikelain mukaisten pakkokeinojen käytössä noudatetaan hallintolain mukaisia hallintomenettelyjä.

Taulukko 2 Elintarvikevalvontasuunnitelma 2018	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurantatarkastusten	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Hyväksytyt elintarvikehuoneistot (laitokset)						
Kokoluokka 1	Jä	0	2	0		2-3
	Ke	0	2	0		2-3
	Nu	0	2	0		2-3
	Mä	0	2	0		2-3
	Tu	0	1	0		2-3
	Yht	0	0	0		2-3
Kokoluokka 2 (riskiluokka 6) (Chipsters)	Jä	0	4	0		3-4
	Ke	1	4	4		3-4
	Nu	0	4	0		3-4
	Mä	0	4	0		3-4
	Tu	0	4	0		3-4
	Yht	1	0	4		3-4
Kokoluokka 3 (Savuhovi riskiluokka 7 tarkastuksia 8, Piiraskartano riskiluokka 7 tarkastuksia 4 (suppea tuotevalikoima), Kalatalo riskiluokka 7 tarkastuksia 8 (paljon eri toimintoja ja tuoteryhmiä))	Jä	0	8	0		2-3
	Ke	2	8 - 9	17		2-3
	Nu	0	8	0		2-3
	Mä	1	4	4		2-3
	Tu	0	8	0		2-3
	Yht	3	8	6	3	2-3
Kokoluokka 4 (riskiluokka 8) (Dennis Ceylan, Kokkikartano, Wursti)	Jä	1	8	8		3-4
	Ke	1	6	6		3-4
	Nu	1	8	8		3-4
	Mä	0	8	0		3-4
	Tu	0	8	0		3-4
	Yht	3	11	22		3-4

Elintarvikevalvonta	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurantatarkastusten määrästä	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Vilja- ja kasvisala						
Myllytoiminta (Riskiluokka 3, kokoluokka 4)	Jä	1	1	1		3
	Ke	0	1	0		3
	Nu	0	1	0		3
	Mä	0	1	0		3
	Tu	0	1	0		3
	Yht	1	1	1		3
Helposti pilaantuvien leipomotuotteiden valmistusta (Riskiluokka 2, Kokoluokka1)	Jä	3	1	3		3
	Ke	3	1	3		3
	Nu	2	1	2		3
	Mä	1	1	1		3
	Tu	3	0,5-1	2		3
	Yht	12	0	11	1	3
Ruoka ja kahvileivän valmistusta (riskiluokka 2-4, kokoluokka 1-3)	Jä	2	1	2		3
	Ke	3	0,5-1	2		3
	Nu	3	1-2	5		3
	Mä	1	0,5	1		3
	Tu	2	0,5-1	1		3
	Yht	11	1	11	5	3

Elintarvikevalvonta	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurattatarkastusten määräästä	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Kasvis-, marja-, ja hedelmätuotteiden valmistus (riskiluokka 1-4)	Jä	1	2	2		3
	Ke	1	1	1		3
	Nu	2	1	2		3
	Mä	1	1	1		3
	Tu	1	1	1		3
	Yht	6	1	7		3
Pakkaamotoiminta, jossa vähäistä kauppakunnostusta (riskiluokka 1-3),* toiminnan laajuus nostaa tarkastustiheyttä	Jä	1	0,5	0,5		3
	Ke	1	1*	1		3
	Nu	1	0,35	0,35		3
	Mä	1	0,35	0,35		3
	Tu	1	1	1		3
	Yht	5	1	3,2		3
Elintarvikkeiden valmistus						
Yhdistelmätuotteiden valmistus (riskiluokka 3, kokoluokka1)	Jä	0	1	0		3
	Ke	0	1	0		3
	Nu	0	1	0		
	Mä	0	1	0		3
	Tu	3	1	3		3
	Yht	3	1	3		3
Makeisten valmistus (riskiluokka 2, kokoluokka 2)	Jä	0	1	0		3
	Ke	0	1	0		3
	Nu	0	1	0		3
	Mä	1	0,5	0,5		3
	Tu	0	1	0		3
	Yht	1	1	0,5		3

Elintarvikevalvonta	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurantatarkastusten	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Juomien valmistus (*riskiluokka 1, **riskiluokka 4)	Jä	0	0	0		3
	Ke*	1	2	2		3
	Nu**	1	0,35	0,35		3
	Mä	0	0	0		3
	Tu	0	0	0		3
	Yht	2	1	2,35		3
Muu valmistus esim.kahvin paahto (riskiluokka 1-4)	Jä	4	0,35-1	3		3
	Ke	1	0,35-1	0,5		3
	Nu	2	0,35-1	1,35		3
	Mä	0	1	0		3
	Tu	1	2	2		3
	Yht	8	1	6,85		3
Elintarvikkeiden myynti						
Elintarvikkeiden myynti, käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita (riskiluokka 4)	Jä	3	2	6		3
	Ke	1	2	2		3
	Nu	2	2	4		3
	Mä	1	2	2		3
	Tu	2	2	4		3
	Yht	9	2	18	5	3
Elintarvikkeiden myynti, (riskiluokka 3)	Jä	9	1	9		3
	Ke	10	1	10		3
	Nu	2	1	2		3
	Mä	3	1	3		3
	Tu	8	1	8		3
	Yht.	32	1	32	10	3

Elintarvikevalvonta	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurattatarkastusten määräästä	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Elintarvikkeiden myynti, (riskiluokka 1)	Jä	31	0,35	10,85		3
	Ke	33	0,35	11,55		3
	Nu	27	0,35	9,45		3
	Mä	24	0,35	8,4		3
	Tu	26	0,35	9,1		3
	yht	141	0,35	49,35		
Elintarvikkeiden myynti (riskiluokka 2)	Jä	1	0,5	0,5		3
	Ke	1	0,5	0,5		3
	Nu	0	0,5	0		3
	Mä	1	0,3	0		3
	Tu	1	0,5	0,5		3
	yht	4	0,5	1,5		3
Tori, rajattu ulko- tai sisäalue jolla myydään elintarvikkeita	Jä	2	0,5	1		3
	Ke	3	0,5	1,5		3
	Nu	2	0,5	1		3
	Mä	0	0,5	0		3
	Tu	3	0,5	1,5		3
	yht	10	0,5	5		3
Elintarvikkeiden tarjoilu						
Suurtalous, keskuskeittiö ja pitopalvelu (riskiluokka 3-4, kokoluokka 2-3)	Jä	11	1(-2)	15		4
	Ke	7	1(-2)	11		4
	Nu	11	1(-2)	15		
	Mä	5	1(-2)	7		4
	Tu	4	1(-2)	7		4
	yht	38	1(-2)	55	2	4

Elintarvikevalvonta	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurantatarkastusten määrään	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Suurtalous, laitoskeittiö (riskiluokka 3, kokoluokka 1)	Jä	17	1	17		3
	Ke	14	1	14		3
	Nu	34	1	34		3
	Mä	20	1	20		3
	Tu	47	1	47		3
	Yht.	132	1	132	3	3
Suurtalous, tarjoilukeittiö (riskiluokka 2, kokoluokka1)	Jä	42	0,35	14,7		3
	Ke	39	0,35	13,65		3
	Nu	42	0,35	14,7		3
	Mä	24	0,35	8,4		3
	Tu	18	0,35	6,3		3
	Yht	165	0,35	57,75	3	3
Ravintolatoiminta (riskiluokka 3, kokoluokka 2)	Jä	39	1	39		3
	Ke	36	1	36		3
	Nu	38	1	38		3
	Mä	20	1	20		3
	Tu	38	1	38		3
	Yht	171	1	171	39	3
Grilli- ja pikaruokatoiminta (riskiluokka 2, kokoluokka 2)	Jä	17	1	17		3
	Ke	11	1	11		3
	Nu	11	1	11		3
	Mä	4	1	4		3
	Tu	11	1	11		3
	Yht	54	1	54	6	3
Kahvilatoiminta (riskiluokka 1, kokoluokka 1-2)	Jä	10	0,35	3,5		3
	Ke	7	0,35	2,45		3
	Nu	10	0,35	3,5		3
	Mä	8	0,35	2,8		3
	Tu	9	0,35	3,15		3
	Yht	44	0,35	15,4		3

Elintarvikevalvonta	Kunta	Kohteet lkm	Suunniteltu tarkastustiheys (krt/vuosi)	Suunniteltujen tarkastusten lkm /vuosi	Arvio seurantatarkastusten mää-	Tarkastukseen kuluva aika (h)
Kahvilatoiminta (riskiluokka 2, kokoluokka 2)	Jä	8	1	8		3
	Ke	8	1	8		3
	Nu	9	1	9		3
	Mä	4	1	4		3
	Tu	7	1	7		3
	Yht	36	1	36	12	3
Elintarvikkeiden kuljetus						
Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	Jä	4	0,3	1,2		2
	Ke	5	0,3	1,5		2
	Nu	4	0,3	1,2		2
	Mä	4	0,3	1,2		2
	Tu	5	0,3	1,5		2
	Yht.	22	0,3	6,6		2
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen						
Kokoluokka 3, Riskiluokka 4 Kylmäsäilytystä vaativien elintarvikkeiden varastointi ja/tai isohantuntuonti (Tuko, Meira Nova, Pakastamo Oy, Finnfrost Oy, Valio Oy Tuusulan jakeluterminaali, Tokmanni)	Jä	0	1	0		2-3
	Ke	1	2	2		2-3
	Nu	0	1	0		2-3
	Mä	1	1	1		2-3
	Tu	4	1 - 2	7		2-3
	Yht	6	1	10		2-3
Kokoluokka 2, Riskiluokka 3 Elintarvikkeiden varastointi, muu toiminta nostaa tarkastustiheyttä (Kiinteistö Oy kalatalo, Helsinki Hides & Skin, Jääsaukko Oy Cold, Posti Oy Palkkitie, Kaiken Food, Dunya Döner Kebab))	Jä	0	1	0		3
	Ke	1	1	1		3
	Nu	1	1	1		3
	Mä	0	1	0		3
	Tu	4	1	4		3

	Yht					
		6	1	6		3
Kokoluokka 1-2, Riskiluokka 1 Elintarvikkeiden varastointi	Jä	3	0,35	1,05		3
	Ke	4	0,35	1,4		3
	Nu	4	0,35	1,4		3
	Mä	1	0,35	0,35		3
	Tu	6	0,35	2,1		3
			18		6,3	
Alkutuotanto						
Maidontuotanto	Jä	0	0,3	0		3
	Ke	0	0,3	0		3
	Nu	8	0,3	2,4		3
	Mä	21	0,3	6,3		3
	Tu	2	0,3	0,6		3
	Yht	31	0,3	9,3		3
Lihakarjan kasvatusta, kalastusta ja vesiviljelyä	Jä	0	0,2	0		3
	Ke	0	0,2	0		3
	Nu	5	0,2	1		3
	Mä	18	0,2	3,6		3
	Tu	0	0,2	0		3
	Yht	23	0,2	4,6		3
Muu alkutuotanto	Jä	3	0,1	0		3
	Ke	1	0,1	0		3
	Nu	10	0,1	1		3
	Mä	328	0,1	0		3
	Tu	161	0,1	0		3
	Yht	503	0,1	0		3
Kontaktimateriaalitoimija						
Kontaktimateriaali-toimija	Jä	4	0,5	1,5		3
	Ke	17	0,5	8,5		3
	Nu	5	0,5	2,5		3
	Mä	2	0,5	1		3
	Tu	6	0,5	3		3
	Yht	34	0,5	17	4	3
yhteensä		1535				

Laskennallinen resurssitarve suunnitelmallisessa valvonnassa: Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt valvontasuunnitelman pääosin Eviran riskiluokitusohjeen(10503/2) mukaisesti. Grilleihin, toiminnaltaan monialaisiin kahviloihin ja leipomoihin on suunniteltu enemmän tarkastuksia kuin Eviran riskiluokitusohjeessa. Tämä perustuu paikalliseen riskinarviointiin, ko. kohteissa on keskimääräistä huomattavasti enemmän OIVA:n korjattavaa arviota. Eviran tarkastustiheys-suositus on tarkoitettu kohteille, joissa asiat pääosin kunnossa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen elintarvikevalvonnan resurssit riittävät valvontasuunnitelmassa esitettyyn tarkastusmäärään, mikäli kaikki resurssit ovat täysimääräisesti käytössä vuonna 2018.

3. Terveydensuojelulain mukainen valvontasuunnitelma

3.1 Johdanto

Terveydensuojelulain 6 §:n mukaan kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä sitä koskevaa ohjausta ja neuvontaa. Terveydensuojelulakiin on vuonna 2006 tehty lisäys (285/2006), jonka mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelma tulee laatia siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveysthaittoja ehkäisevää.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma perustuu terveydensuojelulain mukaista valvontaa ohjaavan Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston (Valvira) laatimaan valtakunnalliseen valvontaohjelmaan. Säännönmukaisen valvonnan ulkopuolelle jäävät terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely ja toimenpidepyyntöjen hoitaminen. Toimenpidepyynnöt koskevat mm. asunnoissa ja muissa oleskelutiloissa mahdollisesti esiintyviä terveysthaittoja, tuhoeläimiä, jätehuoltoa ja jätteitä. Ilmoitusten ja toimenpidepyyntöjen hoitaminen eivät ole suunnitelmallista valvontaa, joten osa henkilöstöresursseista täytyy varata niiden hoitoon. Merkittävästi työaikaa vievä uimavesien ja talousveden laadunseuranta on sisällytetty suunnitelmalliseen valvontaan. Valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteinä vuosille 2015–2019 ovat talousveden valvontatutkimusohjelmien päivittäminen, ympäristöterveydenhuollon häiriötilannesuunnitelman päivittäminen/laatiminen talousveden osalta, kauneushoitoloiden/tatuointipaikkojen ihoa läpäisevän toiminnan valvominen, laadukkaat sisäilmaselvitykset terveydellisten olosuhteiden valvonnassa sekä ympäristöterveydenhuollon sidosryhmäyhteistyö (kaavoitus, ympäristönsuojelu). Edellisten valtakunnallisten painopistealueiden lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa varataan työaikaa valvontakohdetietojen siirtoon valtakunnalliseen Yhti-järjestelmään.

Valvontasuunnitelman tulee Valviran valvontaohjelman mukaan sisältää vähintään seuraavat tiedot:

1. tarkastusten sisällön määrittely
2. valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien tarkastustiheys
3. kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen
4. valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi
5. hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Lisäksi valtioneuvoston asetuksen kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) mukaisesti suunnitelmassa tulee määritellä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.

3.2 Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet ja tarkastustiheys

Terveydensuojelulain mukaisia valvontakohteita ovat mm. koulut, päiväkodit, kauhushoitolat, liikuntatilat, uimahallit, talousvettä toimittavat laitokset ja uimarannat. Valvontakohteet ja niiden tarkastustiheys on eritelty taulukossa 3a. Eniten suunnitelmallisen valvonnan valvontaresursseja kuluu koulujen ja päiväkotien olosuhdevalvontaan sekä talousveden ja uimaveden säännölliseen laadunvalvontaan.

Tarkastustiheys perustuu Valviran vuosille 2015–2019 tekemään valvontaohjelmaan, jossa on määritelty erityyppisten kohteiden riskiluokat ja eri riskiluokkien vaatimat tarkastustiheydet. Valviran arvioiman riskiluokan lisäksi kunnan valvontaviranomaisen tulisi tehdä oma riskinarviointi valvontatietoihin perustuen. Riskinarvioinnissa huomioidaan altistuvien ihmisten määrä ja "laatu" (lapset, nuoret), altistavan tekijän vaarallisuus sekä altistuksen kesto. Lisäksi arvioidaan toiminnanharjoittajan asiantuntemus ja toimintatavat (hygieniatuntemus, aiempien viranomaisohjeiden noudattaminen jne.) sekä tilan olosuhteet. Kunnan valvontaviranomainen tekee lopullisen riskinarvioinnin perustarkastuskäynnin yhteydessä ja jos kohteessa havaitaan puutteita, tehdään sinne tarvittava määrä lisätarkastuksia ja tarkastustiheys on tällöin näissä kohteissa esitettyä isompi.

3.3 Henkilöstöresurssit

Terveydensuojelulain tarkoittamiin viranomaistehtäviin on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella käytettävissä 6,9 henkilötyövuotta (htv). Henkilöstöresurssit jaetaan seuraavasti.

Suunnitelmallinen valvonta	3,35 htv
Talousvedeen liittyvät toimenpidepyynnöt	0,2 htv
Asuntojen ja kokoontumishuoneistojen terveyshaittojen selvittäminen	2 htv
Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely	1,1 htv
Neuvonta, toiminnan kehittäminen ja raportointi	0,25 htv

Koko terveydensuojeluvalvontaa tekevä henkilöstö osallistuu säännöllisesti alan täydennyskoulutuksiin. Kaksi terveydensuojeluvalvontaa tekevää tarkastajaa on työn ohessa käynyt rakennusterveysasiantuntija koulutuksen.

3.4 Tarkastusten sisältö

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää ja ennaltaehkäistä terveysvaaran tai haitan esiintyminen ja antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarvittavat määräykset ja ohjeet. Tarkastuksessa tarkastetaan kohteiden yleinen siisteys ja siivousohjelma, käymälät, pesu- ja muut sosiaalitalat, sisäilman laatu, melu, valaistus, hygieniakäytännöt, pintojen ja kalusteiden kunto,

jätehuolto sekä aikaisemmillä tarkastuksilla havaittujen epäkohtien korjaaminen. Tarvittaessa kohteesta otetaan näytteitä tai tehdään mittauksia. Tarkastuksen sisältö vaihtelee valvontakohtedetyypin mukaan. Ympäristökeskuksessa on käytössä terveysvalvonnan laatuksikirja, joka sisältää tarkemmat ohjeet ja lomakkeet terveydensuojelulain mukaisia tarkastuksia varten. Tarkastuksista kirjoitetaan tarkastuspöytäkirja, joka lähetetään kohteeseen. Tarkastukset merkitään asiakastietojärjestelmään. Suunnitelmallisista tarkastuksista peritään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu.

Kohteeseen tehtävissä lisätarkastuksissa tarkastetaan aiemmalla tarkastuskäynnillä havaittujen puutteiden korjaukset. Myös lisätarkastuksista peritään voimassa olevan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu.

3.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Ympäristökeskus valvoo säännöllisen näytteenoton avulla talousveden ja uimaveden laatua.

Talousveden laatua valvotaan terveydensuojelulain (763/1994) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015) nojalla. Keski-Uudellamaalla toimii kolme isoa vesilaitosta Nurmijärven Vesi -liikelaitos, Nivos Vesi Oy ja Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä (TSV). Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä on ns. tukkuvesilaitos, joka toimittaa vettä mm. Keravan vesihuoltolaitokselle, Järvenpään vedelle ja Tuusulan vesihuoltoliikelaitokselle sekä Sipoon vesihuollolle. Myös Nivos Vesi Oy ostaa osan Mäntsälässä jaettavasta vedestä TSV:ltä. Nurmijärven vesi toimittaa vettä Nurmijärven kirkonkylän, Klaukkalan, Rajamäen, Röykän ja Nukarin taajamiin. Tämän lisäksi Keski-Uudenmaan alueella on useita paikallisia vesiosuuskuntia, jotka toimittavat talousvettä yli 50 henkilön tarpeisiin tai osana kaupallista toimintaa eli ovat isoja vesilaitoksia. Isoilla vesilaitoksilla on hyväksytyt valvontatutkimusohjelmat, joissa on määritelty vesilaitosten itse ottamat käyttötarkkailu- ja valvontatutkimusnäytteet. Pääosan valvontatutkimusnäytteistä ottavat vesilaitokset itse ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tarkastaja ottaa mikrobinäytteitä vesilaitosten verkostoista varmistukseksi toimijoiden omaa näytteenottoa. Näytteitä ottavilla vesilaitostyöntekijöillä on vesityökortit. Vesityökorttikoulutukseen sisältyy myös näytteenottokoulutus. Valvontatutkimusnäytteiden tutkimustulokset toimitetaan ympäristökeskukseen säännöllisesti suoraan analyysijä tekevistä laboratorioista. Terveystensuojeluviranomaisen valvontanäytteet ja tarkastukset on merkitty taulukkoon 3b. Kaikilla alueen vesiosuuskunnilla ei ole hyväksytyä valvontatutkimusohjelmaa, kuitenkin näiltäkin veloitetaan ottamaan valvontanäytteitä. Vesiosuuskuntien valvontatutkimusohjelmat ovat yksi valvonnan painopistealue ja valvonnan tavoitteena on, että kaikille vesiosuuskunnille saadaan hyväksytyt valvontatutkimusohjelmat seuraavien vuosien aikana.

Uimaveden laatua valvotaan sekä uimarannoilla että uima-altaissa. Uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista on Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) antama asetus (315/2002). Uimarantavesien valvonnasta on annettu STM:n asetukset 177/2008 ja 354/2008. Uimarannoilta otetaan vesinäytteet rannan käyttöasteen mukaan siten, että kaikilta rannoilta tutkitaan veden

laatu kolme kertaa uimakauden aikana. Lisäksi suuremmilta (> 100 kävijää/päivä) rannoilta tutkitaan uimaveden laatu ennen uimakauden alkua. Mikäli näytteissä havaitaan poikkeamia, näytteenottoa tihennetään. Uimarantojen veden laatua seurataan määrittämällä vedestä ulosteperäisiä bakteereita. Uimarantanäytteenoton tarkempi suunnitelma on näkyvissä aluehallintovirastolle toimitettavissa seurantakalentereissa. Vuonna 2011 yli 100-uimarinnan rannoille laadittiin uimavesiprofiilit ja laatuluokitukset. Uimavesiprofiilit päivitettiin vuonna 2015. Näiden uimarantojen laatuluokista on tiedotettu rannoilla uusien symbolein vuodesta 2012 alkaen.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella sijaitsevat seuraavat uimarannat:

Järvenpää:

yli 100 uimaria

Tervanokan uimaranta

alle 100 uimaria

Vanhankylänniemen uimaranta

Nurmijärvi:

yli 100 uimaria

Sääksjärven uimaranta

Valkjärven Tiiran uimaranta

alle 100 uimaria

Vaaksin uimapaikka

Sääksjärven Röykän uimapaikka

Herusten uimapaikka

Valkjärven Lähtelän ranta

Mäntsälä:

yli 100 uimaria

Keravanjärven ranta, kunnan ranta

Saaren ranta, Hunttijärvi

alle 100 uimaria

Keravanjärvi, Järvenpään ranta

Leiriniemi (Järvenpään srk), Keravanjärvi

Sälinkään ranta, Kilpijärvi

Nummisten ranta, Mustijoki

Onkimaa Isojärvi,

Hunttijärvi, Levanto

Sahajärvi, Hautjärvi

Ahvenlammen leirikeskus (Srk), Ahvelammi

Sääksjärven uimaranta

Sahajärven uimaranta

Tuusula: *yli 100 uimaria*

Rusutjärven uimapaikka

Urheilupuiston uimapaikka

Häklin uimapaikka

alle 100 uimaria

Jokelan uimapaikka

Kellokosken uimapaikka

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueen kunnista Järvenpäässä, Keravalla, Nurmijärvellä ja Tuusulassa on kussakin yksi iso uimahalli. Keravan uimahallin yhteydessä on myös kolme ulkoallasta, joista yksi on avoinna myös talvella. Lisäksi Keski-Uudellamaalla on uima-altaat Loma- ja kurssikeskus Onnelassa, Kongressi- ja koulutuskeskus Gustavelundissa, hotelli Scandicissa, Järvenpään kuntotilavassa, Kiljavan opistolla, Kiljavan sairaalassa, Palvelutalo Kissankellossa, Tuusulan, Nurmijärven ja Keravan terveyskeskuksissa ja Tilaussauna Domingossa. Uimavesinäytteitä otetaan kohdekohtaisten valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Näyttemäärät on kuvattu taulukossa 3 c. Näytteenottotiheys on riippuvainen vuosittaisesta kävijämäärästä. Uima-allasvesien näytteet ottaa valvontatutkimusohjelmassa nimetty näytteenottaja (uimahallintyöntekijä, jolla vesityökortti). Näytteet tutkitaan hyväksytyissä laboratorioissa ja näytetulokset toimitetaan tiedoksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle

Terveydensuojeluviranomaisen ottamat valvontanäytteet tutkitaan pääasiassa Metropolilab:issa Helsingissä. Vesilaitosten ja uimahallien itse ottamat näytteet tutkitaan heidän kilpailuttamissaan Eviran hyväksymissä laboratorioissa. Näitä ovat Metropolilab, Kokemäen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen laboratorio, Ramboll analytics ja KCL Kymen laboratorio Oy.

3.6 Valtakunnallisten painopistealueiden huomioiminen kunnan valvontasuunnitelmassa

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa painopistealueita ovat ympäristöterveydenhuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen/päivittäminen talousveden osalta, kauneushoitoloiden ihoa läpäisevän toiminnan valvominen, sisäilmatutkimusten kokonaisarviointi, radon pitoisuuksien vuosikeskiarvon tarkastaminen kouluissa ja päiväkodeissa sekä sidosryhmäyhteistyö.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen erityistilannesuunnitelma on päivitetty talousveden osalta vuonna 2016.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on jo tähän mennessä edellyttänyt kohteissa, joissa kärsitään sisäilmaongelmista, kokonaisvaltaisia tutkimuksia. Kohteita ja niiden ongelmia on myös arvioitu kokonaisuutena eli tältä osin toiminta säilyy ennallaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveystarkastus on käynnistänyt vuoden 2014 aikana aikaisempaa tiiviimmän sidosryhmäyhteistyötä mm. sopijakuntien kaavoituksen ja tilakeskusten kanssa. Tätä jatketaan edelleen vuonna 2018.

Päiväkotien ja koulujen tarkastuslomakkeeseen on lisätty kysymys radonpitoisuuden vuosikeskiarvosta.

3.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan seuraavien tekijöiden osalta

1. Tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin

Asiakastietojärjestelmästä kerätään vuosittain toteutuneet tarkastukset. Tarkastusten määrää verrataan suunniteltuun tarkastusmäärään. Jos em. tarkastusten määrässä on eroja, syyt kirjataan. Mikäli tavoitteisiin ei päästä, mainitaan mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä, jotta tavoitteisiin päästäisiin seuraavalla suunnitelma-kaudella.

2. Tarkastusten kattavuus

Tarkastusten kattavuutta arvioitaessa lasketaan montako kohdetta kaikista terveydensuojelulain mukaisista valvontakohteista on tarkastettu vuodessa ja kuinka monen on tehty laatukäsikirjan mukainen perustarkastus. Tarkastusten kattavuuden yhteydessä arvioidaan myös se, miten hyvin kohteille annettuja toimenpidekehoituksia on pystytty valvomaan.

3. Valvontanäytteiden määrä

Valvontanäytteiden kokonaismäärä, kohdentuminen ja huonojen tulosten osuus kokonaismäärästä. Valvontanäytteiden kokonaismäärää verrataan suunniteltuun näytemäärään. Jos em. näytteiden määrissä on eroja, syyt kirjataan.

4. Valvonnasta saadut tulot ja voimavarojen riittävyys

Valvonnasta saadut tulot kohdistetaan Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle. Ympäristöterveydenhuollon käytössä olevista resursseista päättävät kuitenkin kunnan monijäseniset toimielimet. Tulojen kohdentumista tullaan arvioimaan vertaamalla kertyneitä maksuja ympäristökeskukselle myönnettyjen määrärahojen ja mahdollisten uusien vakanssien lisäyksiin.

Lisäksi arvioinnissa voidaan ottaa kantaa voimavarojen riittävyyteen, valvonnan vaikuttavuuteen sekä kohdentumiseen.

5. Raportointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tehdään aina seuraavan vuoden tammikuussa ja se käsitellään maaliskuussa Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnassa. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi tallennetaan sähköisenä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA). Uimarentavesien (EU-uimarannat) näytetulokset siirretään sähköisenä valtakunnalliseen ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmään (YHTI). Talousveden näytetulokset toimitetaan erillisellä tiedonkeruulomakkeella aluehallintovirastolle. Vuodesta 2014 alkaen valvontatiedot on siirretty reaaliaikaisena heti tarkastuksen teon jälkeen YHTI -järjestelmään.

3.8 Viestintä

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa on viestintäohje. Viestintäohjeessa kuvataan ympäristökeskuksen viranomaistehtävien tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätön viestintätoimenpiteiden kokonaisuus, joka kohdistuu ympäristökeskuksen asiakkaisiin ja eri yhteistyötahoihin (ulkoinen viestintä) sekä ympäristökeskuksen oman toiminnan ohjaamiseen (sisäinen viestintä). Ulkoista viestintää ovat mm. päivittäinen asiakaspalvelu, toiminnasta tiedottaminen ja eri kohderyhmille järjestetyt koulutukset. Resurssipulan vuoksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ei järjestä eri kohderyhmille koulutuksia, mutta ympäristökeskuksen viranhaltijat käyvät tarvittaessa luennoimassa erilaisissa koulutustilaisuuksissa.

Eriyistilanteiden tiedotuksessa ja viestinnässä käytetään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen valmiussuunnitelman sisältämää Tuusulan kunnan viestintävalmiussuunnitelmaa.

Viestintäohjeita päivitetään toimintaympäristön muuttuessa.

3.9 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään terveydensuojeluvalvonnassa silloin, kun toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin terveyshaittojen poistamiseksi tai ehkäisemiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet ole riittäviä. Hallinnollisia pakkokeinoja

koskevat säännökset ovat terveydensuojelulain 12. ja 13. luvuissa. Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka.

Pakkokeinoja käyttää joko lautakunta tai viranhaltija, voimassa olevien delegointipäätösten mukaisesti. Terveydensuojelulain mukaisten pakkokeinojen käytössä noudatetaan hallintolain mukaisia hallintomenettelyjä.

Taulukko 3a

Terveystuojelulain mukainen valvontasuunnitelma 2018					
Kunta	kohteiden lkm	Valtakunnallisen tarkastuksen tarkastusheys	tarkastusten määrä/vuosi	tarkastuksiin käytettävä aika keskim. tuntia	
Vesilaitokset					
Talousvettä toimittavat laitokset (väh.5000 käyttäjää tai yli 1000m ³ /d)	Jä	1	1	1	8-15
	Ke	1	1	1	8-15
	Mä	2	1	2	8-15
	Nu	2	1	2	8-15
	Tuu	1	1	1	4
Talousvettä toimittavat laitokset (50-5000 käyttäjää tai 10-1000m ³ /d)	Jä	0	1	0	4
	Ke	0	1	0	4
	Mä	7	1	7	4
	Nu	7	1	7	4
	Tuu	1	1	1	4
Talousvettä toimittavat laitokset (alle 50 käyttäjää tai muu 401/2001 asetuksen mukainen kohde)	Jä	0	1	0	3
	Ke	0	1	0	3
	Mä	1	1	1	3
	Nu	1	1	1	3
	Tuu	1	1	1	3
Talousveden pakkaus	Tuu	1	1	1	3
Julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot					
Lasten ja nuorten kohteet, kerhotilat, nuorisotilat, lasten iltapäiväkerhot, lasten sisäleikkihuoneistot	Jä	6	0,3	1,8	3
	Ke	6	0,3	1,8	3
	Mä	3	0,3	0,9	3
	Nu	2	0,3	0,6	3
	Tuu	8	0,3	2,4	3
Julkinen majoitushuoneisto					
Majoitustoiminta	Jä	3	0,2	0,6	3
	Ke	1	0,2	0,2	3
	Mä	4	0,2	0,8	3
	Nu	5	0,2	1	3
	Tuu	12	0,2	2,4	3
Koulut					
Peruskoulu	Jä	18	0,3	5,4	5-15
	Ke	12	0,3	3,6	5-15
	Mä	14	0,3	4,2	5-15
	Nu	26	0,3	7,8	5-15
	Tuu	22	0,3	6,6	5-15
Lukio, yliopisto, kansalaisopisto	Jä	1	0,3	0,3	5-15
	Ke	1	0,3	0,3	5-15
	Mä	1	0,3	0,3	5-15
	Nu	3	0,3	0,9	5-15
Tuu	3	0,3	0,9	5-15	

Keskiasteen erl.oppilaitokset	Jä	9	0,3	2,7	5-15
	Ke	5	0,3	1,5	5-15
	Mä	3	0,3	0,9	5-15
	Nu	3	0,3	0,9	5-15
	Tuu	2	0,3	0,6	5-15
Päivä-, lasten tai vanhainkodit					
Päiväkodit	Jä	34	0,3	10,2	5
	Ke	32	0,3	9,6	5
	Mä	23	0,3	6,9	5
	Nu	45	0,3	13,5	5
	Tuu	28	0,3	8,4	5
Lasten leikki ja päivätoiminta	Jä	1	0,3	0,3	3
	Ke	1	0,3	0,3	
	Mä	1	0,3	0,3	3
	Nu	1	0,3	0,3	3
	Tuu	3	0,3	0,9	3
Lastenkodit, koulukodit ja muut vastaavat lastensuojeluyksiköt	Jä	4	0,3	1,2	3
	Ke	2	0,3	0,6	3
	Mä	9	0,3	2,7	3
	Nu	2	0,3	0,6	3
	Tuu	13	0,3	3,9	3
Vanhainkodit ja vastaavat vanhustenhuollon yksiköt	Jä	7	0,3	2,1	5
	Ke	7	0,3	2,1	5
	Mä	5	0,3	1,5	5
	Nu	9	0,3	2,7	5
	Tuu	8	0,3	2,4	5
Muut sosiaalialan yksiköt					
Erityisryhmien kohteet, kehitysvammaisten laitokset, päihdehuoltolain mukaiset laitokset ja muut vastaavat	Jä	6	0,3	1,8	3
	Ke	2	0,3	0,6	3
	Mä	11	0,3	3,3	3
	Nu	3	0,3	0,9	3
	Tuu	5	0,3	1,5	3
Kauneushoitolat					
Kauneushoitola tai muu ihon käsittely	Jä	28	0,3	8,4	3
	Ke	23	0,3	6,9	3
	Mä	7	0,3	2,1	3
	Nu	14	0,3	4,2	3
	Tuu	16	0,3	4,8	3
Saunat					
Yleinen sauna	Jä	1	1	1	3
	Ke	1	1	1	3
	Mä	0	1	0	3
	Nu	0	1	0	3
	Tuu	1	1	1	3
Yleiset uimahallit					
	Jä	1	1	1	5

Uimahalli *) Keravan uimahalli kiinni	Ke*	0	1	0	5
	Mä	0	1	0	5
	Nu	1	1	1	5
	Tuu	1	1	1	3
Uima-allas, uimala	Jä	2	1	2	2
	Ke	2	1	2	2
	Mä	1	1	1	2
	Nu	4	1	4	2
	Tuu	1	1	1	2
Kylpylä	Jä	0	1	0	3
	Ke	0	1	0	3
	Mä	0	1	0	3
	Nu	0	1	0	3
	Tuu	0	1	0	3
Uimarannat					
Asetuksen (177/2008) mukaiset uimarannat	Jä	1	1	1	3
	Ke	0	1	0	3
	Mä	4	1	4	3
	Nu	2	1	2	3
	Tuu	3	1	3	3
Muut yleiset uimarannat ja talviuintipaikat	Jä	2	1	2	3
	Ke	0	1	0	3
	Mä	9	1	9	3
	Nu	5	1	5	3
	Tuu	4	1	4	3
Liikuntatila					
Julkinen kuntosali tai liikuntatila	Jä	13	0,25	3,25	3
	Ke	18	0,25	4,5	3
	Mä	5	0,25	1,25	3
	Nu	13	0,25	3,25	3
	Tuu	17	0,25	4,25	3

Taulukko 3b
TALOUSVEDET / TSV Tukkuvesilaitos

	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä; tukkuvesilaitos												
Tuusulan seudun vesilaitoskuntayhtymä (TSV)						T						
<i>Vedenottamot 10 kpl</i>												
Jäniksenlinnan vo						T						
Rusutjärven vo						T						
Koskenmäen vo						T						
Kaikulan vo						T						
Firan vo						T						
Lahelan vo						T						
Korkeamäen vo						T						
Santakosken vo						T						
Marjamäen vo						T						
Vähänummen vo						T						
Takoja (pois käytöstä)												
<i>Vesitornit 6 kpl (omistus kunnan vesilaitokset, hallinta TSV)</i>												
Kievarin vt (Tuusula)						T						
Jokelan vt (Tuusula)						T						
Kellokosken vt (Tuusula)						T						
Keravan vt (Kerava)						T						
Ali-Keravan vt (Kerava)						T						
Järvenpään vesitorni (Järvenpää)						T						
	T	= viranomaistarkastus										

taulukko 3b jatkuu

TALOUSVEDET / TUUSULA		Ottamo	Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Tuusulan verkosto															
Tuusulan vesihuoltoliikelaitos	TSV		4+4		4	T	4		4		4		4		
Hyrylä		1							1			1			
Kellokoski		1										1			
Jokela					1							1			
Verkoston ääriosia (esim. Rusutjärvi, Maantienkylä)					1				1						
Kelatien vedenjakelualue	HSY	1			1+1				1			1			
Tuusula Muut															
<i>Tuus-Lähde, pullovesi, ei toiminnassa 2016- (*)</i>	Oma kaivo		1				1			1	T	1		1	
Perälän vesiosuuskunta	Oma kaivo			T											
Ruotsinkylän vesiosuuskunta	TSV			T											
Nummismäen vesiosuuskunta	TSV										T				
		T	= viranomaistarkastus												
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan												
		#	= viranomaisen näytteenotto												

taulukko3b jatkuu

		Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Talousvedet / Kerava	Ottamo													
Keravan verkosto														
<i>Keravan kaupunkitekniikka - vesihuolto</i>	TSV		5+5		5		5		5	T	5		5	
Keskusta		1			1			1			1			
Verkoston ääripäät (esim. Koivikko, Ahjo)		1			1			1			1			
Talousvedet / Järvenpää	Ottamo													
Järvenpään verkosto														
<i>Järvenpään vesi</i>	TSV		4+4		4		4		4		4	T	4	
Keskusta		1			1						1			
Haarajoki / Nummenkylä		1						1			1			
Satukallio / Saunakallio					1			1			1			
		T	= viranomaistarkastus											
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan											
		#	= viranomaisen näytteenotto											

taulukko 3b jatkuu

		Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Talousvedet / Mäntsälä	Ottamo													
Mäntsälän kirkonkylän verkosto														
Mäntsälän Vesi Oy (MV)						T								
Vedenottamot, 3 kpl														
Lukon vo + Kilpijärven kaivo						T								
Ojalan vo						T								
Puntarmäen vo (Pukkila)														
Vesitornit, 1 kpl														
Mäntsälän kk vt						T								
Kirkonkylän verkosto, <i>Tio pullo</i>	MV + Hyvinkään vesi		2	1	1	2		1		2	2	2	2	
Ohkola – Hyökännummen verkosto														
Ohkola – Hyökännummi verkosto	TSV		1	1			1				1			
Hautjärven verkosto														
Hautjärven verkosto, <i>Tio pullo</i>	Oma kaivo				1	T			1	1				
		T	= viranomaistarkastus											
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan											
		#	= viranomaisen näytteenotto											

taulukko 3b jatkuu

		Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Talousvedet / Mäntsälä	Ottamo													
Mäntsälän vesiosuuskunnat														
Sälinkään vesiosuuskunta	MV			1								T		
Korkun vesiosuuskunta	MV	T												
Hirvihaaran vesiosuuskunta	MV						1		T				1	
Levannon vesiosuuskunta, verkosto	Oma kaivo				1					T	1			
Levannon vo										T				
Sääksjärven vesiosuuskunta	MV			2										
Vesiosuuskunta Suoni	MV + TSV		2		T	1			1			1		
Vesiosuuskunta Mustijoki	MV		T	2						2				
		T	= viranomaistarkastus											
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan											
		#	= viranomaisen näytteenotto											

taulukko 3 b jatkuu

Talousvedet / Mäntsälä Muut	Ottamo	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
		Alikartano, kesäkahvila Hedda Noora						1						
Ampumarata Hirvihaara	Porak					1								
Eräleiri Sahajärvi, uimarannan kaivo														
Mäntsälän golf Kahvio (lopettanut)	Porak					4								
Kotipiiri, leipomo											1			
Järvenpään SRK, Leiriniemi						1								
Kera-Grilli	Porak					1								
Ohkolan sair.kesäpaikka (*)														
Catya´s Catering, pitopalvelu	Porak					1								
Saaren kartanon verkosto, Keuda	Oma vo		1			1			1		1			
Saaren kartanon vedenottamo, Keuda			1			T								
Seuratalo Numminen	P						1							
Siwa Saari	P										1			
Teboil Kaukalampi, ravintola	P akvaf										1			
Toukola, seuratalo							1							
		T	= viranomaistarkastus											
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan											
		#	= viranomaisen näytteenotto											

taulukko 3b jatkuu

		Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Talousvedet / Nurmijärvi	Ottamo													
Nurmijärven verkosto														
Nurmijärven Vesi – liikelaitos (NV)			2	3	T	1	3+3	2	3	3+3	2	3	2	
Nurmijärven kk / Klaukkala / Nukari			2				3				2			
Röykkä / Rajamäki			1								1			
<i>Vedenottamot, 10 kpl</i>														
Kiljavan vo										T				
Teilinummen vo										T				
Röykän vo, varalla														
Lepsämän vo										T				
Nummenpään vo										T				
Nukarinkosken vo										T				
Savikon vo										T				
Valkojan vo										T				
Kaninlähteen vo										T				
Pellonperän vo, varalla														
<i>Vesitornit, 3 kpl</i>														
Nurmijärven kk, vt									T					
Rajamäen vt									T					
Klaukkalan vt									T					
		T	= viranomaistarkastus											
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan											
		#	= viranomaisen näytteenotto											

taulukko 3 b jatkuu

		Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Talousvedet / Nurmijärvi Ottamo														
Altia Oyj:n verkosto														
Altia Oyj		3+3		3	3		3		3+3	T	3		3	
vedenottamot, 4 kpl														
Sörkän vo (ei käytössä)														
Solttilan vo										T				
Marsin vo										T				
Pihakaivo (ei käytössä)														
Roal Oy / Enzymes Leasing Finland Oy:n verkosto														
Roal Oy	Altia Oyj + oma kaivo	1			1		1	T	1		1			
vedenottamot, 1kpl														
Jussinlähde							T							
Nurmijärven vesiosuuskunnat														
Numlahden vesiosuuskunta	Nurmijärven vesi					T								
Haaran vesiosuuskunta	Nurmijärven vesi					T								
Vesiosuuskunta Hakapelto	Nurmijärven vesi													
Perttulan vesiosuuskunta	Nurmijärven vesi				2									
Leppälammen vesiosuuskunta	Nurmijärven vesi					T								
Nummimäen vesiosuuskunta	Nurmijärven vesi													
		T	= viranomaistarkastus											
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan											
		#	= viranomaisen näytteenotto											

taulukko 3 b jatkuu

Talousvedet / Nurmijärvi Muut		Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
Nurmijärvi Muut													
Lepsämän koulu	Ottamo			1						1			
Nummenpään koulu, suljettu													
Palojoen koulu				1						1			
Suomiehen koulu, suljettu													
Valkjärven koulu				1						1			
Nurmijärven Golf							3	T					
Kahvila Roosa (*)													
Nukarin huolto / Seo Nukari (*)													
Röykän sairaala (*)													
Hyvinkään kaupungin leirikesk. (*)													
Oy Agrocenter Ltd / Strutsitila							1						
Pitopalvelu Karjalainen (*)													
Juhlal palvelu Gourmande Oy (*)													
Taaborin kahvila (*kunta)							1						
Museokahvila, Palojoen (*kunta)													
Milapro, Nuorisokoti kotipelto (*)	Porakaivo												
Vauhti-Farmi (*)	Porakaivo												
Kids World (LG) Playschool (*)	Porakaivo												
(*) ottaa itse näytteet		T	= viranomaistarkastus										
		#	= toimijan oma näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaan										
		#	= viranomaisen näytteenotto										

Taulukko 3 c UIMAHALLIEN JA -ALLASTILOJEN UIMAVESINÄYTTEET/ TOIMIJAT OT- TAVAT NÄYTTEET ITSE			
2018	valvonta- suunnitelman näytteenotto- kerta	näytteitä yht. val- vonta-suunnitelmassa (mikrobiol&fys.kem)	
Uimahallit/uima-allastilat			TRIHA- LOM.
TUUSULA			
Tuusulan uimahalli (5)	23	115	1
Terveyskeskus Toiminta- ja fysioterapia (1)	4	4	1
YHT.	31	131	4
JÄRVENPÄÄ			
Järvenpään uimahalli (7)	24	168	1
Inva Järvenpää	4	4	1
Scandic Järvenpää	4	4	1
YHT.	32	176	3
KERAVA			
Keravan uimahalli (3) <i>Ei toiminnassa v.2017-18</i>	(36)	(144)	(1)
Keravan maauimala, kesä	3	3	0
Keravan maauimala, talviuinti	7	7	0
Kerava terveyskeskus	4	4	1
YHT.	14	17	1
MÄNTSÄLÄ			
Domingo	4	4	1
NURMIJÄRVI			
Rajamäen uimahalli (3)	19	114	1
TK fysioterapia (1)	4	4	1
Kiljavan opisto (1)	8	8	1
Kiljavan sairaala (3)	4	12	1
Kissankello (1)	7	7	1
YHT.	42	145	5

Liite 1. Valvontakohdetyypin tarkastusten sisältö

Kohdetyypit ja tarkastusten sisältö sekä (riskinarviointiin liittyviä tekijöitä)	
TsL 13 § 1 mom. 1 kohdan kohteet	asutuksen läheisyys, asukkaiden määrä, asukkaiden häiriöalttius, toiminnan jatkuvuus, melu ja muut päästöt, kemikaalien käsittely ja säilytys, jätehuollon järjestelyt
Julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	yleinen siisteys, käymälät ja muut sosiaalilat, sisäilman laatu, ilmanvaihto, toiminnan aiheuttama melu (asiakasmäärät, harjoitettavan toiminnan laatu)
Julkinen majoitushuoneisto * hotellit * matkustajakodit ja muu majoitus * leirikeskukset tai vastaavat majoituskohteet	varustelutaso, majoitustilat, yleiset tilat, käymälät ja pesu- ja saunatilat, yleinen siisteys, siivousjärjestelyt, sisäilman laatu, ilmanvaihto (asiakasmäärät)
Yleinen sauna	saunatilat, pesu- ja pukeutumistilat, käymälät, ilmanvaihto, pintojen ja kalusteiden kunto, yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt (asiakasmäärät)
Yleinen uimahalli, uima-allas, uimala, uimaranta tai kylpylä * uimahalli * uima-allas, uimala * kylpylä ja vesipuistot *EU- uimarannat * muut yleiset uimarannat	Uimahallit, kylpylät ym.: henkilöstön allasvesihygieeninen osaaminen, valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen, allasveden laatuvaatimusten täyttymisen seuranta, tulokset asiakkaiden nähtävillä, puhdistuslaitteiden toiminta niiden huolto ja käyttötarkkailu, ilmanvaihto, yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt, sauna- ja pesutilat, kalusteiden ja pintojen kunto, jätehuolto (asiakasmäärät) Uimarannat: rannan siivous ja jätehuolto, yleiseen käyttöön tarkoitettu käymälät ja pukeutumistilat, valvontaviranomaisen ottamien valvontanäytteiden tutkimustulokset niitä varten varulla ilmoitustaululla, kieltotaulu päästää koiria ja muita kotieläimiä uimarannalle (riskit uimaveden laadulle, kävijämäärät)

Koulu tai oppilaitos * peruskoulu * lukio, yliopisto, kansalaisopisto * keskiasteen eril. oppilaitokset	yleinen siisteys ja rakenteiden kunto, siivousohjelma ja -välineet, käymälät, pesu- ja pukeutumistilat, valaistus, sisäilman laatu, melu, jätehuolto, piha-alueet oppilasmäärät ja tilojen riittävyys suhteessa oppilasmääriin
Päivähoitopaikat, lasten- tai ryhmäperhepäiväkodit, esiopetustilat	yleinen siisteys ja rakenteiden kunto, siivousohjelma ja -välineet, käymälät, pesu- ja pukeutumistilat, vaatteiden käsittely, valaistus, sisäilman laatu, melu, jätehuolto, piha- ja leikkialueet, lapsimäärät ja tilojen riittävyys suhteessa lapsimääriin
Vanhainkodit, palvelutalot ja muut asu- mispalvelut	yleinen siisteys ja rakenteiden kunto, siivousohjelma ja -välineet, käymälät, pesu- ja pukeutumistilat, valaistus, sisäilman laatu, melu, jätehuolto, piha-alueet (asiakasmäärät, omatoimisuus/hoidettavuus)
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely tai -hoitopaikka, solarium	tilojen ja välineiden siisteys ja puhdistus, ilmanvaihto, siivousjärjestelyt, pesu- ja pukeutumistilat, käymälät
Julkinen kuntosali tai liikuntatila	tilojen ja välineiden siisteys ja puhdistus, ilmanvaihto, siivousjärjestelyt, pesu- ja pukeutumistilat, käymälät

<p>Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 5000 käyttäjää tai yli 1000 m³/d)</p>	<p>valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi, henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen, vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus, erityistilanteisiin varautuminen, laitoksen oma käyttötarkkailu, laitostilojen siisteys ja kunto, kemikaalien käyttö ja varastointi</p>
<p>Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 50 mutta alle 5000 käyttäjää tai vähintään 10 mutta alle 1000 m³/d) tai muu asetuksen 1352/2015 mukainen kohde</p>	<p>valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi, henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen, vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus, erityistilanteisiin varautuminen, laitoksen oma käyttötarkkailu, laitostilojen siisteys ja kunto, kemikaalien käyttö ja varastointi</p>
<p>Talousvettä toimittavat laitokset (alle 50 käyttäjää tai alle 10 m³/d) tai muu 401/2001 asetuksen mukainen kohde</p>	<p>soveltaen samat kuin yllä toiminnan laajuus (elintarvikealan yritykset, julkinen tai kaupallinen toiminta)</p>

4. Tupakkalain valvontasuunnitelma

4.1 Johdanto

Tupakkalaissa (549/2016) säädetään toimenpiteistä, joilla pyritään tupakointia vähentämällä ehkäisemään niiden terveysvaarojen ja -haittojen syntymistä, joita tupakointi aiheuttaa tai joiden syntymisalttiutta se lisää. Tupakkalain mukaan kunnan tulee alueellaan valvoa tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

Tupakkalain mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva tupakkalain valvontasuunnitelma. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Tätä valvontasuunnitelmaa tehtäessä on otettu huomioon Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontaviraston(Valvira) laatima valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2015–2019. Valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteitä ohjelmakaudelle 2015–2019 ovat ravintoloiden tupakointitilat (vuodet 2018–2019) sekä myynnin ja markkinoinnin osalta tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ja erikoisliikkeet, jotka myyvät lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita (vuodet 2018–2019).

Vuonna 2009 astui voimaan tupakkalain muutos, jonka myötä tupakan myynti muuttui luvanvaraiseksi. Tupakkalakiin vuonna 2010 tehdyssä muutoksessa kiellettiin tupakkatuotteiden myynti ja muu luovutus alle 18-vuotiaille. Tämän johdosta terveysvalvonnan tarkastuksissa tulee varmistaa, ettei myyjä tietoisesti salli tupakan välittämistä alaikäisille. Lakimuutos myös kieltää tupakkatuotteiden esilläpidon 1.1.2012 alkaen ja tupakointikiellot laajentuivat koskemaan mm. perhepäivähoitopaikkoja ja ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksia ja katsomoita. Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin valvonnan painopistealueena ovat tupakkatuotteiden myyntiluvat ja tupakkatuotteiden esilläpito vähittäismyymälässä.

4.2 Tarkastusten sisällön määrittely

Tupakkalain mukainen myyntipaikan tarkastus sisältää mm. tupakan myynnin omavalvontasuunnitelman tarkastamisen, myyntikielto-opasteiden, mainonnan ja tupakkatuotteiden myyntipisteen tarkastamisen. Tarkastuksessa käytetään Valviran laatimaa tarkastuslomaketta. Tupakkalakiin mahdollisesti tehtävät muutokset otetaan huomioon tarkastusta tehtäessä.

Ravitsemisliikkeissä, joissa on erillinen tupakointitila, tarkastetaan ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten

Mikäli ulkoalueella järjestettävään tapahtumaan tehdään tarkastus terveydensuojeluviranomaisen toimesta, tarkastuksella tarkastetaan myös se, että tupakkalain mukaista tupakointikieltoa noudatetaan tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa.

Tarkastuksista tehdään tarkastuspöytäkirja, joka lähetetään kohteeseen. Tarkastuspöytäkirjassa annetaan ohjeita ja toimenpidekehotuksia, jotta lain edellytykset toteutuvat. Tarvittaessa kohteelle annetaan määräys, mikäli kohteen toiminnassa havaitaan epäkohtia eikä toimenpidekehotusta noudateta. Tupakkalain mukainen tarkastus voidaan tehdä yhdessä elintarvike- tai terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen kanssa. Tarkastuksista peritään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Tupakan myynnin valvonnasta peritään vuosimaksu kaikilta niiltä kohteilta, joilla on vähittäismyyntilupa. Tupakointikieltojen ja rajoitusten valvonnasta peritään tarkastuskertaa koskeva maksu. Tupakkalain mukainen tarkastus, tarkastukseen valmistautuminen ja tarkastuspöytäkirjan kirjoittaminen kestää keskimäärin kaksi tuntia silloin, kun tupakkalain mukaista tarkastusta ei yhdistetä muuhun tarkastukseen.

Kohteeseen tehtävissä lisätarkastuksissa tarkastetaan aiemmalla tarkastuskäynnillä havaittujen puutteiden korjaukset. Lisätarkastuksista peritään voimassa olevan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu.

4.3 Valvontakohteet ja valvontakohteiden tarkastustiheys

Tupakkalain suunnitelmallista valvontaa on Valviran valvontaohjelmassa vuosille 2015–2019 yksinkertaistettu aiemmasta. Säännöllisen suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu kohteita, joissa tupakointi on kielletty.

Valviran valvontaohjelman mukaan tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito tulisi tarkastaa vähittäismyynti- ja tukkumyyntipaikoissa joka toinen vuosi. Tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattaminen tulee tarkastaa ravintoloissa, joissa on erillinen tupakointitila, kerran kolmessa vuodessa. Keski-Uudenmaan valvontakohteet ja niihin suunniteltu tarkastustiheys on esitetty taulukossa 5. Kohteisiin tehdään tarvittaessa maksullisia lisätarkastuksia, jos tarkastuskäynnillä on jouduttu huomauttamaan epäkohdista tupakkalain noudattamisessa.

4.4 Henkilöstöresurssit

Tupakkalain tarkoittamiin viranomaistehtäviin on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella varattu vuodelle 2018 0,8 henkilötyövuotta.

Henkilöstöresurssit jaetaan seuraavasti:

Suunnitelmallinen valvonta	0,2 htv
Lupakäsittely, tupakointikiellot, neuvonta, toiminnan kehittäminen ja raportointi	0,6 htv

Vuonna 2017 uutena asiana tulivat asuntoyhteisöjen tupakointikiellot. Asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikieltoa. Tämä tarkoittanee sitä, että vuonna 2018 tupakkalain tarkoittamiin viranomaistehtäviin joudutaan suuntaamaan aiempaa enemmän resursseja.

4.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto, näytteiden tutkiminen ja laboratoriot

Tupakkalain valvontaan ei sisälly Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa suunnitelmallista näytteenottoa vuonna 2018. Suunnitelmallisen näytteenoton puuttuessa ei käytettävää laboratorioita ole myöskään määritelty.

4.6 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan seuraavien tekijöiden osalta:

1. Tarkastusten määrä ja kattavuus valvontakohtetyypeittäin

Asiakastietojärjestelmästä kerätään vuosittain toteutuneet tarkastukset. Tarkastusten määrää verrataan suunniteltuun tarkastusmäärään. Jos em. tarkastusten määrässä on eroja, syyt kirjataan. Mikäli tavoitteisiin ei päästä, mainitaan mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä, jotta tavoitteisiin päästäisiin seuraavalla suunnitelma-kaudella.

Tarkastusten kattavuutta arvioitaessa lasketaan, montako kohdetta kaikista tupakkalain mukaisista valvontakohteista on tarkastettu vuosittain. Tarkastusten kattavuuden yhteydessä arvioidaan myös se, miten hyvin kohteille annettuja toimenpitekehotuksia on pystytty valvomaan.

2. Painopistealueiden valvonnan toteutuminen

Arvioidaan miten hyvin valvonnassa on huomioitu Valviran valtakunnalliset tupakkalain valvonnan painopistealueet.

3. Voimavarojen riittävyys

Voimavarojen riittävyyden arvioinnissa selvitetään kuinka paljon voimavaroja on käytetty Kunnan tupakkalain mukaiseen valvontaan ja verrataan sitä Valviran määrittelemään valvontatarpeeseen (toteumaluku = toteutunut valvonta/laskennallinen valvontatarve).

4. Raportointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen väliarviointi tehdään valvontayksikön sisäisesti elokuussa. Lopullinen arviointi tehdään aina seuraavan vuoden tammikuussa ja se käsitellään maaliskuussa Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnassa. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi lähetetään tiedoksi aluehallintovirastoon valvontavuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

taulukko 5

Tupakkalain valvonta- suunnitelma 2018		Kohteet lkm	Valviran määritte- lemä tarkastustiheys (krt/vuosi)	Valviran määrittelyn mukaiset tarkastuk- set lkm/vuosi	Suunniteitu tarkas- tustiheys (krt/vuosi)	Suunnitellut tarkas- tukset lkm/vuosi
Ravintolat, joissa eril- linen tupakointitila	Jä	4	0,3	1	0,3	1
	Ke	5	0,3	2	0,3	2
	Nu	2	0,3	1	0,3	1
	Mä	1	0,3	0	0,3	0
	Tu	2	0,3	1	0,3	1
	yht.	14	0,3	5	0,3	5
Vähittäismyyntipaikat:	Jä	50	0,5	25	0,5	25
	Ke	39	0,5	20	0,5	20
	Nu	39	0,5	20	0,5	20
	Mä	25	0,5	12	0,5	12
	Tu	37	0,5	18	0,5	18
	yht.	190		95		95

5. Suunnitelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläinlääkäripalveluista 2018-2020

5.1 Johdanto

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 10 § mukaan kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitusta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

Kunnallisessa suunnitelmassa tulee kuvata miten kunnaneläinlääkäreille eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Suunnitelmassa on esitettävä valvontakohteet, hyväksymismenettelyt, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, näytteenotto, hallinnolliset pakkokeinot sekä valvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi. Kunnan on suunnitelmassa osoitettava, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti.

Eläinlääkintähuollon soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi mm.

- elintarvikelaissa (23/2006)
- eläintautilaissa (441/2013)
- eläinsuojelulaissa (247/1996)
- eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006)
- eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014)
- sivutuotelaissa (517/2015)

5.2 Toimintaympäristö

Eläinlääkintähuoltolain uudistuttua marraskuussa 2009 valtio ryhtyi ostamaan kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa. Tavoitteena on ollut entistä selkeämmin erottaa valvontatehtävät eläinlääkäripalveluista ja perustaa kuntiin päätoimisia valvontaeläinlääkäri virkoja. Valvontaeläinlääkärijärjestelmä on osoittautunut toimivaksi eli valvonta on parantunut sekä laadullisesti että määrällisesti. Kunnat järjestävät valtion vastuulla olevien eläintautien vastustamista ja eläinsuojelua koskevien tehtävien hoitamisen. Kunnille maksetaan näistä valvontatehtävistä todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista.

Eryteisesti eläinten hyvinvoinnin valvonnan toimivuus ja luotettavuus on korostetusti ollut esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa viime vuosina ja jatkossa myös kuluttajien eettiset valinnat tulevat entistä enemmän ohjaamaan eläinten hyvinvointiin liittyvää keskustelua. Eläinsuojelulain kokonaisuudistus voi lähivuosina muokata valvonnan toimintaympäristöä.

Eläintautitilanne on säilynyt maassamme vastustettavien eläintautien osalta hyvänä huolimatta kansainvälisen eläinliikenteen kasvusta ja eläintautitilanteen huononemisesta lähialueilla, mikä osaltaan korostaa poikkeustilanteisiin varautumisen tärkeyttä.

Eläinlääkäripalvelujen tarpeeseen vaikuttavat tuotantoeläintilojen määrän edelleen jatkuva väheneminen ja tuotantoeläinten keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin. Lemmikit ovat tämän päivän yhteiskunnassa perheenjäsenen asemassa ja lemmikkeihin kohdistuville eläinlääkäripalveluille asetetaan yhä suurempia odotuksia ja vaatimuksia. Hevostaloudella on yhä kasvava rooli eläinlääkäripalvelujen käyttäjänä sekä elinkeino- että harrastetoimintana. Yksityisten eläinlääkäripalveluiden määrä ja palveluvalikoima kasvaa edelleen ja entistä suurempi osa eläinlääkäripalveluista on yksityisten tuottamia. Tämä on lisännyt keskustelua yksityisten ja kuntien roolista eläinlääkäripalveluiden tuottajina.

Maakuntauudistuksen on suunniteltu tulevan voimaan vuoden 2020 alussa. Tämä tulee aiheuttamaan muutoksia eläinlääkintähuollon järjestämisessä kautta koko maan. Aluehallintovirastot yhdistyvät maakuntiin, joihin siirtyy myös kuntien ympäristöterveydenhuolto kokonaisuutena. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristöterveydenhuolto on aktiivisesti mukana maakunnan suunnittelussa yhdessä muun Uudenmaan vastaavien yksiköiden kanssa.

5.3 Toimintaympäristö Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus aloitti toimintansa huhtikuun alussa vuonna 2009. Isäntäkuntana toimii Tuusula. Asukaspoija alueella on n. 175 000 asukasta. Ympäristökeskukseen yhdistyivät ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu Järvenpäästä, Mäntsälästä ja Tuusulasta. Kerava liittyi mukaan 1.6.2009. Mäntsälän eläinlääkäripalvelut hankitaan virka- ja päivystysaikana ostopalveluna Helsingin yliopiston Tuotantoeläinsairaualalta. Sopimus on voimassa vuoden 2021 loppuun. Vuoden 2013 alusta ympäristökeskuksen sopijakuntien määrä lisääntyi Nurmijärven liityessä mukaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kunnat Mäntsälää lukuun ottamatta muodostavat eläinlääkintähuollon päivystysalueen.

Valvontaeläinlääkärin virka on täytetty 1.8.2012 alkaen. Valvontaeläinlääkärin tehtäviin kuuluvat eläinsuojeluasiat ja tarttuviin eläintauteihin liittyvät asiat.

5.4 Voimavarat

Kunnaneläinlääkäri on kunnassa virkasuhteessa toimiva eläinlääkäri, joka hoitaa eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä. Kunnaneläinlääkärin tehtävänimike voi olla muu kuin kunnaneläinlääkäri esim. valvontaeläinlääkäri, terveysvalvonnan johtaja tai hygieenikko. Tiettyjen lakien, kuten eläinsuojelu- ja eläintautilain nojalla kunnaneläinlääkäri on viranomainen.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen palveluksessa työskentelee kahdeksan eläinlääkäriä: kolme hygieenikkoa, neljä praktikkoa ja valvontaeläinlääkäri. Hygieenikot ovat eläinlääkintähuollon päällikkö, terveysvalvonnan päällikkö sekä hygieenikkoeläinlääkäri. Eläinlääkintähuollon päällikkö vastaa eläinlääkintähuollon toteutumisesta ja toimii praktikkoeläinlääkäreiden esimiehenä. Sen lisäksi hän tekee elin-

tarvikevalvonnan laitosvalvontaa noin 30-40 % työajastaan. Terveysvalvonnan päällikkö toimii terveystarkastuksen yksikön johtajana ja hänellä on muutamia elintarvikevalvonnan tarkastuskohteita. Hygieenikkoeläinlääkäriin tehtäviin kuuluu elintarvikevalvonta (mm. laitosvalvonta ja maidontuotantotilojen hygieeniset tarkastukset) ja osittain sivutuotevalvonta.

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat Järvenpään, Keravan, Nurmijärven ja Tuusulan alueella kotieläinten peruseläinlääkäripalvelut, kiireellisen eläinlääkäriavun, eläinten vientitodistukset sekä mahdollisuuksien mukaan päivystysaikana kiireelliset eläinsuojeluasiat ja tarttuviin eläintauteihin liittyvät tehtävät. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää eläinsuojelu- eikä eläintautipäivystystä. Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on samat vastualueet ja kaikki tekevät kaikkia tehtäviä tarvittaessa minkä vaan ympäristökeskuksen sopijakunnan alueella.

Kunnan tulee ensisijaisesti järjestää kiireellinen eläinlääkäripalvelu alueellaan oleville kotieläimille kaikkina vuorokaudenaikoina. Tätä palvelua varten on olemassa riittävät resurssit. Toimialueen, lukuun ottamatta Mäntsälää, potilaista 93 % on pieneläimiä. Muille kuin hyötyeläimille järjestetään peruseläinlääkäripalveluja mahdollisuuksien mukaan kiireelliseltä eläinlääkäriavun annolta jäävällä ajalla. Sopijakuntien alueella sekä naapurikunnissa on useita yksityisiä eläinlääkäripalveluja tarjoavia yrityksiä.

Mäntsälän eläinlääkäripalvelut sekä virka- että päivystysaikana hoitaa Helsingin yliopisto. Tällä hetkellä oleva sopimus on voimassa vuoden 2021 loppuun. Eläinsuojeluasiat ja tarttuviin eläintauteihin liittyvät tehtävät hoitaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen valvontaeläinlääkäri virka-aikana.

Ympäristökeskuksen palveluksessa on yksi vakituinen pieneläinhoitaja, joka työskentelee Tuusulan vastaanotolla. Hän tekee ajanvarauksen myös Nurmijärven vastaanoton osalta. Henkilöltä vaadittava koulutus on pieneläinhoitajan ammattitutkinto. Pieneläinhoitaja toimii eläinlääkäreiden apuna. Praktikat huolehtivat, että hän tekee vain hoitajalle kuuluvia tehtäviä. Pieneläinhoitajalle kuuluvat tehtävät on kirjattu. Vuodelle 2018 saadaan palkata kaksi määräaikaista pieneläinhoitajaa mm. työmäärän kasvun takia.

Vastaanottojen siivous ja muut huoltopalvelut hankitaan kuntien siivous- ja kiinteistöhuoltoyksiköiltä. Välinehuollon hoitaa pieneläinhoitaja sillä vastaanotolla, jossa hän työskentelee ja muilla vastaanotoilla eläinlääkärit hoitavat asian itse. Tuusulan kunnan tietohallintoyksikkö huolehtii atk-palveluista. Eläinlääkintähuollon yksiköllä on käytettävissä toimistopalveluja ympäristökeskuksen hallinto- ja toimistosihteeriltä. Yhden toimistosihteerin työnkuvaan kuuluu mm. eläinlääkintähuollon asiat.

Päivystysrenkaassa on neljä päivystäjää. Vuosilomien ja tarvittaessa pidempien tai yhtäaikaisten koulutusten sekä sairauslomien ajaksi palkataan sijaisia. Eläinlääkintähuollon päällikkö vastaa edellä mainittujen sijaisten hankkimisesta. Äkillisissä tapauksissa sijaisten saaminen on erittäin hankalaa sekä eläinlääkärien että hoitajan osalta. Praktikat ovat hankkineet ulkopuolisia eläinlääkäreitä hoitamaan päivystystönsä puolestaan, mikäli eivät itse päivystä. Viime vuosina ulkopuoliset päivystäjät ovat tehneet suurimman osan päivystyksistä.

Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että kaikki sen virallista valvontaa harjoittava henkilöstö pysyy ajan tasalla toimivaltansa alalla ja saa säännöllistä lisäkoulutusta tarvittaessa. (Valvonta-asetus (EY) N:o 882/2004, 6. artikla)

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoa sekä perehtymään ammattitoimintaansa

koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Eläinlääkäriammattin harjoittajan työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammatinharjoittaja voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen. (Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta 29/2000, 18 §) Kunnaneläinlääkäri tulee olla laillistettu eläinlääkäri ja perehtynyt virkaan kuuluviin tehtäviin. (ElHL 16 §)

Kunta työnantajana huolehtii, että kunnaneläinlääkäri virkaan valitaan tehtävään päteviä henkilöitä. Kunnaneläinlääkäri virkaan edellytetään tutkintoon perustuvan ja erikseen myönnetyn pätevyyden lisäksi, että tehtävään valittavalla henkilöllä on riittävästi osaamista tehtävien hoitoon. Kunta varmistaa, että kunnan valvovilla viranomaisilla on riittävä ja asianmukainen hallintomenettelyjen tuntemus. Riittävään osaamiseen kuuluu myös tehtävien edellyttämä kielitaito. Tehtävänjaossa on huomioitava, että osa eläinlääkintähuollon tehtävistä on varattu ainoastaan eläinlääkäri tehtäviksi. Esimerkiksi lääkkeiden luovutus vastaanotolta edellyttää aina eläinlääkäriin päätöstä asiasta samoin eläinlääkinnällinen tutkimus, eläimen taudinmääritys ja näihin liittyvistä hoidoista ja lääkityksistä päättäminen. Myös monet valvontatehtävät edellyttävät eläinlääkäriin tutkintoa.

Kunta työnantajana huolehtii, että eläinlääkintähuollon henkilöstöllä on riittävät mahdollisuudet osallistua täydennyskoulutukseen. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan olisi päästävä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa.

Ympäristökeskuksessa terveystalvonnan ja eläinlääkintähuollon päällikön pätevyysvaatimuksena on eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto sekä elintarvikehygienian tutkinto. Muiden eläinlääkärien pätevyysvaatimuksena on eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto. Sijaisiksi voidaan palkata myös eläinlääketieteen kandidaatteja, joilla on oikeus toimia kunnaneläinlääkäreiden sijaisena. Palkattavien eläinlääkäreiden tai eläinlääketieteen kandidaattien pätevyys tarkistetaan ennen virkamääräystä Eviran Eläinlääkärirekisterin tietopalvelusta.

Eläinlääkäreiden koulutustarpeet käsitellään vuosittain kehityskeskusteluissa ja yksikkökokouksissa ja koulutukset suunnitellaan huomioiden tuleva koulutustarjonta. Käytännössä kaikki vakituiset viranhaltijat sekä pitkäaikaiset sijaiset voivat osallistua yhteen tai kahteen työhön liittyvään maksulliseen koulutukseen vuodessa. Viranhaltijat osallistuvat aluehallintoviraston tai Eviran järjestämiin maksuttomiin koulutuksiin kuten kunnaneläinlääkärien neuvottelupäiville, tarttuvien tautien päivään ja lääkepäivään. Työnantajan hyväksymistä viikonloppukoulutuksista viranhaltijat saavat korvauksena palkallisen vapaapäivän/koulutuspäivä.

5.5 Tietojärjestelmät

Praktikkoeläinlääkäreiden käytössä on vuonna 2014 käyttöön otettu KliniQ-eläinlääkäriohjelma, joka sisältää ajanvarausohjelman, asiakasrekisterin, laskutuksen ja lääkekirjanpidon. Asiakasrekisteri on yhteinen kaikilla vastaanotoilla. Vuonna 2015 on otettu käyttöön nettiajanvaraus Tuusulan ja Nurmijärven vastaanotoilla. Sijaiset käyttävät samaa ohjelmaa ja kaikilla käyttäjillä on omat käyttäjätunnukset. Ohjelman varmuuskopiot ovat Tuusulan kunnan palvelimella, josta huolehtii kunnan tietohallinnon yksikkö, kuten kaikista muustakin tietohallintoon liittyvistä asioista. Kaikki vakituiset ja sijaiset allekirjoittavat kunnan tietoturvasopimuksen.

Eläinlääkäreillä on vastaanotoiltaan yhteys Tuusulan kunnan tietoverkkoon. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen yhteiselle verkkoasemalle pääsevät kaikki ympä-

ristökeskuksen työntekijät. Eläinlääkintähuollon yhteiseen kansioon on talletettu ohjeita ja lomakkeita. Praktikkoeläinlääkärit voivat lisäksi käyttää TerveKuu-asiakastietojärjestelmää, jota pääasiassa käyttää terveysvalvonta ja ympäristövalvonta. Eläinlääkäreillä on käytössään älypuhelimet.

TerveKuu-asiakastietojärjestelmään valvontaeläinlääkäri tallentaa tiedot eläinsuojelutarkastuksista. Eläinsuojelutarkastuksista tehdään tarkastuspöytäkirja tai päätös joko itsejäljentävälle lomakkeelle tai sähköisesti täytettävälle lomakkeelle. Eläinsuojeluasiakirjat säilytetään arkistonmuodostamissuunnitelman mukaisesti.

Eläintautitarkastuksiin liittyvät asiakirjat ovat joko praktikoilla tai valvontaeläinlääkärillä riippuen siitä kuka on asian hoitanut. Kaikki muut eläinlääkintähuoltoa koskevat asiakirjat ovat ympäristökeskuksen toimitiloissa joko yhteisessä arkistossa tai kullakin hygieenikkoeläinlääkärillä omansa.

TRACES-tietojärjestelmän (Trade Control and Expert System) käyttäjätunnukset ovat kahdella praktikkoeläinlääkärillä. TRACES on kehitetty varmentamaan elävien eläinten ja eläintuotteiden jäljitettävyyttä ja valvonta niin EU maiden välisessä sisämarkkinakaupassa kuin tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista.

Naseva- ja Sikava -tietojärjestelmiä käyttävät praktikat terveydenhuoltokäynnilleen. Naseva on nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä ja vastaavasti Sikava on terveydenhuollon seurantajärjestelmä sikaloille. Eläintenpitäjärekisterin käyttäjätunnukset ovat valvontaeläinlääkärillä ja eläinlääkintähuollon päälliköllä. Eläintenpitokieltorekisteriin hakee jokainen eläinlääkäri itse käyttäjätunnukset.

Eläinlääkintähuollon yksikkö ottaa käyttöön valtakunnallisen eläinlääkintähuollon tietojärjestelmän (ELVI) heti sen tullessa mahdolliseksi kuntakäytössä. Tämän hetken suunnitelman mukaan ELVI tulisi kunnaneläinlääkärien käyttöön vuonna 2019. Sitä on tarkoitus käyttää valvontatehtävissä, kuten eläinsuojelussa. Kartturi-sovellukseen voi myös kunnaneläinlääkäri hakea käyttöoikeuksia. Ohjelmaa tarvitaan hallinnoitaessa helposti leviäviä eläintauteja.

Eläinlääkärit osallistuvat tarpeensa mukaan tietojärjestelmiin liittyviin koulutuksiin, mm. Eviran järjestämään Traces-koulutukseen tai kunnan tietohallintoyksikön järjestämiin koulutuksiin.

Tarpeen vaatiessa käytetään muitakin Eviran hallitsemia rekisterejä ja tietojärjestelmiä, jonne haetaan käyttäjäoikeus. Siirtyminen maakuntiin tulee vaikuttamaan käytettäviin tietojärjestelmiin.

5.6 Yhteistyö ja viestintä

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksella on viestintäsuunnitelma/-ohje ja viestintätiimi. Eläinlääkintähuollon toimialaan liittyvästä tiedottamisesta vastaa pääasiassa eläinlääkintähuollon päällikkö. Terveysvalvonnan toimialaan liittyvästä tiedottamisesta vastaa terveysvalvonnan päällikkö. Myös praktikat ja valvontaeläinlääkäri voivat antaa toimialaansa koskevia tietoja tiedotusvälineille ja yleisölle. Eläintautiasioissa tiedotusvastuu on Eviralla tai läänineläinlääkärillä. Erityistilanteiden tiedotuksessa toimitaan ympäristökeskuksen erityistilannesuunnitelman ja Tuusulan kunnan viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Yhteydenpitoa muihin viranomaisiin tekevät kaikki ympäristökeskuksen eläinlääkärit asiasta riippuen.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksella on omat internetsivut, joiden ylläpidosta vastaa ympäristökeskuksen viestinnästä vastaavat henkilöt. Internetsivuille on koottu keskeistä tietoa eläinlääkintähuollosta. Sivujen muokkaaminen tapahtuu helposti ottamalla yhteyttä pääkäyttäjiin. Pääkäyttäjät pääsevät myös Tuusulan kunnan internetsivuille. Muiden sopijakuntien sivuilta on linkki ympäristökeskuksen sivuille ja haluttaessa tiedotteita sopijakuntien sivuille, tapahtuu se kuntien tiedottajien kautta.

5.7 Maksut

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta vahvistaa taksat. Ympäristöterveydenhuollon maksutaksaan sisältyvät myös eläinlääkintähuollon maksulliset suoritteet kuten maidontuotantotilojen hygieniatarkastus. Eläinlääkintähuollon maksutaksassa on vahvistettu klinikkamaksun suuruus. Löytöeläinten hoidosta peritään taksan mukaiset maksut. Keskitetystä päivystysaikaisesta maksullisesta yhteydenottopalvelusta peritään ympäristölautakunnan vahvistama maksu.

Praktikot noudattavat kunnalliseläinlääkäritakkaa eläinlääkäripalveluissa. Mäntsälän kunnalle eläinlääkäripalvelut hankitaan ostopalveluna. Sopimuksen mukaisesti palveluntuottaja perii asiakkailta enintään tarjousasiakirjaan liitetyn hinnaston mukaiset asiakasmaksut. Palveluntuottajalla on oikeus sopimuskauden aikana muuttaa hintaa palvelun yleistä kustannuskehitystä vastaavasti.

Päivystysaikaisen maksullisen yhteydenottopalvelun puhelinpalveluhinta on arkisin klo 15-22 1,52 €/min ja klo 22-08 3,56 €/min. Viikonloppuisin ja arkipyhinä edellä mainittu halvempi hinta on voimassa klo 08-22 ja kalliimpi hinta voimassa klo 22-08.

Muut taksat on esitetty Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen internetsivuilla www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi. Tuotantoeläinsairaalan asiakasmaksut ovat nähtävissä tuotantoeläinsairaalan tiloissa.

5.8 Eläinten terveyden valvonta

Kunnan on huolehdittava eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa sekä sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisen suunnitelman ja valtakunnallisen ohjelman mukaisesti.

5.8.1 Eläintautivalmius

Epäily tarttuvan eläintaudin esiintymisestä voi syntyä pääsääntöisesti joko tilalla eläimen tai eläinryhmän kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai näytteen tutkimuksen yhteydessä laboratoriossa. Kunnan- tai läänineläinlääkärin on viipymättä tutkittava eläin, jossa epäillään vastustettavaa tai uutta vakavaa eläintautia ja arvioitava, onko kyseessä epäily, joka on syytä varmistaa lisätutkimuksilla. Joskus päätöksen lisänäytteiden ottamisesta tekee Evira. Epäilyn kynnyks on syytä pitää riittävän alhaisena, koska Suomen hyvä eläintautitilanne saattaa erityisesti lisääntyvän kansainvälisen eläinkaupan ja muun liikenteen vuoksi muuttua nopeasti. Jos kyseessä on virallinen eläintautiepäily, aluehallintovirasto voi antaa pitopaikalle välttämättömiä toimenpiteitä koskevan päätöksen taudin leviämisen estämiseksi. Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee aluehallintovirasto. Eläintautitilanteessa aluehallintoviraston on varmistettava toimenpiteet tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi, taudin alkuperän ja levinneisyyden selvittäminen ja tapauksen jälkihoito sekä yhteistyö elinkeinon kanssa vahinkojen minimoimiseksi ja uusien tartuntojen torjumiseksi.

Kunnaneläinlääkärit ovat paikallistason viranomaisia eläintautivalvonnassa. Evira ja aluehallintovirasto ovat laatineet yksityiskohtaiset toimintaohjeet helposti leviävien eläintautien varalta. Läänineläinlääkärillä on tarvittaessa oikeus määrätä kunnaneläinlääkäri toimimaan myös muun kunnan alueella aluehallintoviraston toimialueella ja Eviralla on vastaava oikeus koko maan osalta.

Valmiuseläinlääkärit ovat sellaisia kunnaneläinlääkäreitä, jotka ovat saaneet lisäkoulutusta helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön. Valvontaeläinlääkäri toimii valmiuseläinlääkärinä ja osallistuu säännöllisesti valmiuskoulutuksiin ja eläintautikoulutuksiin. Praktikkoeläinlääkärit osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaisesti eläintautikoulutuksiin kuten Tarttuvat taudit -koulutuspäivään.

Eläintautitapauksesta riippuen jaetaan tehtävien hoito kaikkien ympäristökeskuksen eläinlääkäreiden (myös hygieenikot) kesken. Tehtävien jakamisesta vastaa eläinlääkintähuollon päällikkö. Praktikoista vähintään yksi hoitaa kiireellisen eläinlääkärivastaavan antamisen ja kaikki ei-kiireelliset toimenpiteet siirretään muiden keskittyessä eläintaudin torjuntaan. Eläinlääkärivastaanotoilla on suojaruosteita eläintautitapausten varalle.

5.8.2 Eläintautien ilmoittaminen

Jokaista eläinlääkäriä koskee velvoite ilmoittaa vastustettavan, ilmoitettavan tai uuden vakavan eläintaudin esiintymisestä tai epäilystä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastoon (EtL 15 §)

Lakisääteisesti vastustettavia eläintauteja ja ilmoitettavia eläintauteja koskee kunnaneläinlääkärin ja aluehallintoviraston velvollisuus ilmoittaa eläintaudin esiintymisestä tai epäilystä maa- ja metsätalousministeriön eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta antaman asetuksen (1010/2013) mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäriä koskeva velvoite ilmoittaa erikseen lueteltujen zoonoosien esiintymisestä terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkäriin on kirjattu eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1010/2013) 15 §:ään.

Eläinlääkärin on ilmoitettava vastustettavan eläintaudin epäilystä tai todetusta taudista viipymättä. Yksityinen eläinlääkäri ilmoittaa kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle ja kunnaneläinlääkäri ilmoittaa aluehallintovirastolle. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläintaudista on ilmoitettava välittömästi, myös päivystysaikana. Valvottavista ja MMM:n asetuksessa 1010/2013 luetelluista eläintaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläintaudeista ilmoitetaan vain kuukausiyhteenvedossa. Vastustettavat ja ilmoitettavat eläintaudit on lueteltu lainsäädännön lisäksi Eviran internetsivuilla.

Praktikkoeläinlääkärit toimittavat itse oman kuukausiyhteenvetonsa aluehallintovirastolle kuukausittain.

Näytteenotto- ja lähetysohjeet eläintautitutkimuksiin löytyvät Eviran internetsivuilta (www.evira.fi).

Epäillessään vastustettavaa eläintautia praktikon tulee välittömästi ilmoittaa asiasta läänineläinlääkärille, valvontaeläinlääkärille ja eläinlääkintähuollon päällikölle. Päivystävän läänineläinlääkärin saa virka-ajan ulkopuolella tietää Eviran puhelinvastaajasta.

Praktikot ilmoittavat toteamansa zoonoosit eläinlääkintähuollon tai terveystalvonnän päällikölle. Eläinlääkintähuollon päällikkö ilmoittaa tietoonsa tulleista zoonoosista terveystalvonnän päällikölle ja päinvastoin. Samassa yhteydessä sovitaan ilmoittamisesta terveystalvonnän päällikölle. Terveystalvonnässä on toimiva ruokamyrykytys- ja epidemiatyöryhmä, jossa on edustettuina kaikkien kuntien tartuntataudeista vastaavat terveystalvonnän päälliköt, jolle tieto zoonoosista saadaan välitettyä ja tieto kulkee myös toisinpäin.

5.8.3 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystalvonta

Joillekin lakisäätisesti vastustettaville eläintauoille on erillislainsäädännöllä säädetty terveystalvonnän vähimmäistasosta. Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellatalvonta. Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveystalvonnäan lampaiden ja vuohien maedi-visnan sekä scrapien varalta, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta. (Vna 838/2013). Myös siipikarjan vientilaitoksilla on toteutettava erillistä terveystalvonta- ja näytteenotto-ohjelmaa.

Toiminta-alueella on tiedossa neljä-viisi lammastilaa, jotka kuuluvat lampaiden ja vuohien vapaaehtoiseen maedi-visna- ja scrapievalvontaohjelmiin. Omistajat tilaavat terveystalvontaohjelmiin kuuluvat tilakäynnit praktikkoeläinlääkäreiltä.

Siipikarjan salmonellatalvontaohjelmaa noudattavia kanaloita on tiedossa yksikaksi. Praktikkoeläinlääkäri huolehtii viranomaisnäytteenotosta ja seuraa, että toimija ottaa ohjelmaan kuuluvat näytteet.

5.8.4 Muu eläintautitalvonta

Evira pyytää vuosittain seuranta-näytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Suurin osa pyydetyistä näytteistä perustuu EU:n yhteiseen lainsäädäntöön, ja Evira on raportointivelvollinen seurantaohjelmien toteutumisesta maa- ja metsätalvonnänministeriölle ja Euroopan Unionille. Mikäli seuranta-näytteiden ottopyyntö kohdistuu ympäristökeskuksen toimialueelle, ottaa näytteet tapauksesta riippuen joko valvonta-eläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri. Näytteiden otossa ja siihen liittyvissä asioissa noudatetaan Eviran antamia ohjeita ja aikatauluja.

Toimialueella on yksi hevosten alkiontuotanto- ja alkionkeräysryhmä sekä hevosten keinosiemennysasema Mäntsälässä, jota valvoo valvonta-eläinlääkäri.

5.9 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

5.9.1 Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirasto seuraa saapuvia eriä TRACES-järjestelmän avulla ja määrää kunnaneläinlääkäriin tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Kaikki Suomeen saapuneet märehitjät ja siat tarkastetaan Eviran ohjeiden mukaisesti kahden arkipäivän sisällä saapumisesta ja eläimiltä otetaan verinäytteet. Muiden erien osalta suositellaan tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta tulisi tarkastaa vähintään yksi saapunut erä vuodessa. Kunnaneläinlääkäri voi seurata saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tehdä saapuneiden erien tarkastuksia myös ilman aluehallintoviraston kehotusta. Virkaeläinlääkäriin on aina ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä.

Silloin kun sisämarkkinatuonnin terveystodistus on laadittu Tracesissa, niin erän tarkastus raportoidaan täyttämällä valvontaosio TRACES-järjestelmään. Valvontaosioon kirjataan tieto siitä, täyttääkö saapunut erä lainsäädännön eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevat vaatimukset. Jos erä ei ole hyväksyttävissä, niin silloin kirjataan erikseen tieto havaituista puutteista, esimerkiksi, jos terveystodistuksessa on virheitä sekä mahdolliset tehdyt toimenpiteet. Valvontaosio täytetään, vaikka puutteita ei olisikaan ja siinäkin tapauksessa, että erälle on tehty pelkkä asiakirjatarkastus.

Mikäli saapuva erä/eläin ei täytä ehtoja, ryhtyy valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri tai kummatkin yhdessä lainsäädännön mukaisesti toimenpiteisiin. Eläin käydään tarkastamassa ja tarkastuskertomus toimitetaan aluehallintovirastoon. Aluehallintovirasto tekee asiaan liittyvät hallintopäätökset.

Sisämarkkinavientiin liittyvät vientitarkastukset tekevät praktikkoeläinlääkärit, jotka myös myöntävät vientitodistukset. Sisämarkkinavientitodistuksia myönnetään pääasiassa hevosten vienteihin.

5.9.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viejän on varmistettava, että viennin kohdemaan vaatimat ehdot viennille täyttyvät. Jos kyseisten eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä on noudatettava tämän sopimuksen ehtoja. Viejien on rekisteröidyttävä Eviran ylläpitämään viejärekisteriin. Ennen eläinlääkintötodistuksen myöntämistä on varmistettava, että viejä on rekisteröitynyt kyseisen eläinlajin tai tuotteen viejäksi Eviran ylläpitämään viejärekisteriin pyytämällä viejältä nähtäväksi tosite tämän rekisteriin jättämästä ilmoituksesta.

Vain kunnaneläinlääkärit, Eviran tarkastuseläinlääkärit ja poroteurastamoja valvovat aluehallintoviraston tarkastuseläinlääkärit voivat myöntää virallisia eläinlääkintötodistuksia eläimille ja eläimistä saaduille tuotteille EU:n ulkopuoliseen vientiin. Venäjän/Euraasian talousliiton ja Kiinaan -viennissä edellytetään lisäksi, että todistuksia myöntävät virkaeläinlääkärit ovat osallistuneet Eviran järjestämiin vientikoulutuksiin.

Praktikkoeläinlääkärit tekevät vientitarkastukset ja myöntävät vientitodistukset EU:n ulkopuolisiin maihin kohdistuvien eläinten vientien osalta.

5.9.3 Tuonti EU:n ulkopuolisista maista

EU:n ulkopuolisista kolmansista maista tuotavat elävät eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta tuojalle jää todisteeksi yleinen eläinlääkinnällinen tuloasiakirja eli CVED-todistus. Poikkeuksena ei-kaupallisina siirtoina matkustajan mukana kulkevat lemmikkieläimet saapuvat Tullin hyväksytyjen saapumispaikkojen kautta. Tuodut erät eivät yleensä aiheuta toimenpiteitä alue- tai paikallistasolla. Joissakin tapauksissa tuonnin salliminen edellyttää erityistä jälkivalvontaa määräpäässä. Tämä koskee tiettyjä TRACES järjestelmässä kanavoituja sivutuotteita sekä tuontiluvalla Suomeen tuotavia tutkimusnäytteitä.

Paikallinen valvova viranomainen eli kunnaneläinlääkäri saa tiedon EU:n ulkopuolisista maista tuotavista määräpaikassa erityisesti valvottavista eläin- ja tuote-eristä TRACES-järjestelmän välityksellä. Praktikkoeläinlääkäri suorittaa saamansa tiedon perusteella tarvittavat toimenpiteet, kuten kanavoinnin kuittauksen 15 päivän sisällä tuotteen saapumisesta. Tarvittaessa tulevat kyseeseen erän tarkastus määräpaikassa, eristys, näytteenotto tai muut lainsäädännön vaatimukset eläintautien leviämisen estämiseksi.

5.10 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Voimassa olevan eläinsuojelulainsäädännön noudattamista valvotaan eläinsuojelutarkastuksissa. Jos tarkastuksessa havaitaan, että eläinten suojelusta annettuja säädöksiä on rikottu, eläinsuojeluviranomainen ryhtyy lainsäädännön edellyttämiin pakokokeinoin. Jos eläinsuojeluviranomaisella on syytä epäillä, että eläinsuojelulainsäädäntöä on rikottu ja kun hän tekee eläinsuojelupäätöksen, hän on velvollinen tekemään asiasta ilmoituksen poliisille.

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisella tavalla, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla sekä aluehallintoviraston valtuuttamalla eläinsuojeluvalvojalla on oikeus tarkastuksen tekemiseen. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään. Eläinsuojelutarkastuksen suorittajalla on oikeus tarvittaessa ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Käynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet. Käynnillä voidaan tarkastaa myös luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan edellyttämä eläinluettelo, tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito sekä lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat.

5.10.1 Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset ja luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Epäilyyn perustuvan eläinsuojelutarkastuksen tekee useimmiten kunnan virkaeläinlääkäri. Paikallisen eläinsuojeluviranomaisen pyynnöstä vastuu tarkastuksen ja päätöksen tekemisestä vaikeimpien eläinsuojelutehtävien osalta voidaan kuitenkin siirtää kunnalta läänineläinlääkärille. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle myös esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläinsuojelulain 44 §:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Tarkastuksia voidaan tehdä myös ilman epäilyä eläinsuojelulainsäädännön rikkomista sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitettua luvan hakemista aluehallintovirastolta tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja -näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinhuoneet, suuret kennelit sekä ravi- ja ratsastustallit, riistaeläintarhat, lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat sekä paikat joissa harjoitetaan eläinten lopetustoimintaa. Ilman epäilyä tarkastuksia saadaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa sekä epäilyyn perustuvat että ilmoitus-tenvaraisten kohteiden eläinsuojelutarkastukset tekee virka-aikana valvontaeläinlääkäri. Mikäli hän on estynyt, niin tarkastuksen tekevät praktikkoeläinlääkärit. Joissain tapauksissa eläinsuojelutarkastus tehdään yhdessä terveystarkastajan kanssa. Hevostallitarkastuksia tehdään välillä yhteistyössä ympäristövalvonnan kanssa, joka samalla tarkastaa lantala-asiat ja jätelain mukaiset asiat. Myös poliisia käytetään tälläkin hetkellä apuna osalla tarkastuksista. Läänineläinlääkäreiltä pyydetään apua vaikeimmissa tapauksissa.

Kunnalle ei ole velvollisuutta järjestää päivystystä virkatehtävien hoitoa varten. Mikäli kunnassa ei ole päivystävää virkaeläinlääkäriä, on eläinsuojelulain nojalla toimivaltainen viranomaispoliisi. Päivystysaikana kiireelliset eläinsuojelutapaukset hoitaa poliisi tai mahdollisuuksien mukaan päivystävä praktikkoeläinlääkäri. Sujuvaa yhteistyötä poliisin kanssa eläinsuojelutapauksissa tehdään sekä virka- että päivystysaikana.

Epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia tehdään tehtyjen ilmoitusten perusteella. Valvontaeläinlääkäri harkitsee ammattitaitonsa perusteella onko ilmoituksen perusteella syytä tehdä tarkastus. Mikäli jo ilmoituksen perusteella käy ilmi, että asia ei ole eläinsuojelulain mukainen, niin ilmoittaja ohjataan ottamaan yhteyttä oikeaan tahoon.

Eläinsuojeluilmoitusten kiireellisyys arvioidaan ilmoitusta vastaanotettaessa. Kiireellisiksi luokitellut tarkastukset tehdään tapauksesta riippuen viimeistään 3 vuorokauden kuluessa ja ei-kiireellisiksi luokiteltujen tapausten käsittely aloitetaan viimeistään 14 vuorokauden kuluttua ilmoituksen saapumisesta.

Mikäli hygieenikkoeläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri havaitsevat tarkastuksillaan mahdollisia aluehallintoviraston vastuulle kuuluvia täydentävien ehtojen vaatimusten laiminlyöntejä, ilmoittavat he niistä mahdollisimman nopeasti aluehallintovirastolle. Laiminlyönnit voivat liittyä muihinkin asioihin kuin eläinsuojeluun.

Eläinsuojelulain ilmoitusvelvollista toimintaa harjoittavien toimijoiden kartoitusta tehdään jatkuvasti. Aluehallintovirastolla on tiedot niistä toimijoista, jotka ovat osanneet tehdä ilmoituksen ammattimaisesta toiminnastaan aluehallintovirastolle. Ammattimaisen toiminnan valvontaan ei ole niin paljon resursseja kuin toiminta vaatisi (vuosittainen tarkastus), sillä epäilyilmoitukset työllistävät valvontaeläinlääkäriä huomattavasti. Suurin osa ammattimaisesta toiminnasta toimialueella on hevostalleja. Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa valvotaan niissä puitteissa kuin pystytään.

Eläinsuojelulain 44 § mukaisissa kiiretoimenpiteissä eläimelle voidaan hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin voidaan lopettaa tai toimittaa teurastettavaksi taikka myydä huutokaupalla tai käyvästä hinnasta muuten. Pieneläinten osalta ympäristökeskuksella on sopimus eläinhoitolan kanssa, joka järjestää niille tilapäisen hoitopaikan. Suurelainten kohdalla toimintatapa harkitaan tapauskohtaisesti. Suurelaimia kuljettavia kuljetusyhteyksiä on saatavilla alueella.

Mikäli eläinkuljetusten reittisuunnitelmiin liittyviä tarkastuksia tulee tehtäväksi toimialueella, tekee tarkastukset ja niihin liittyvät toimenpiteet ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri. Praktikkoeläinlääkärit auttavat valvontaeläinlääkäriä tarvittaessa.

5.11 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011 edellyttävät, että sivutuotteita käytävillä, käsittelevillä, varastoivilla ja hävittävillä laitoksilla ja toimijoilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Valvontaviranomaiset määrätään sivutuotelaisissa 517/2015.

Kunnaneläinlääkärit valvovat Eviran vuosittaisen valvontasuunnitelman mukaisesti hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita sekä osaa Eviran hyväksymistä tai rekisteröimistä laitoksista. AVI:lla ei ole valvonnan toimeenpanotehtäviä, vaan ne ohjaavat valvontasuunnitelman toteutumista alueellaan. (Sivutuotelaki 517/2015, 6 luku ja 49 §)

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan sivutuoteasetuksen mukaiset polttolaitokset, rinnakkaispolttolaitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla ja väliasteenlaitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita. Kunnaneläinlääkäri rekisteröi tekniset laitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön, tilarehustamot, keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä sekä toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin. Hyväksyntä- ja rekisteröintipäätökset on ilmoitettava välittömästi aluehallintovirastoon ja Eviraan.

Kunnaneläinlääkäri valvoo hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita. Kunnaneläinlääkäri valvoo myös Eviran hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, kuten käsittelylaitoksia, lemmikkieläinten ruokia valmistavia laitoksia ja rehusekoittamoita. Tarkastukset on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan tekemään ennalta ilmoittamatta. Evira määrittelee vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa kunkin laitostyyppin osalta riskinarviointiin perustuen ne laitokset nimeltä, jotka Eviran ja kunnaneläinlääkäriin on vuoden aikana vähintään tarkastettava. Valvonnan teema ja painopiste voi vaihdella vuosittain. Mikäli valvontavuoden aikana todetaan tarkastuksen tarve jollakin suunnitelman ulkopuolisella laitoksella, tarkastus tehdään suunniteltujen tarkastusten lisäksi. Kunnaneläinlääkärit toimittavat valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset mahdollisimman nopeasti tarkastuksen jälkeen tiedoksi AVI:in ja Eviraan. Mikäli tarkastuksella todettua puutetta ei saada poistettua kehotuksilla ja joudutaan käyttämään sivutuotelain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja, pakkokeinopäätökset toimitetaan AVI:in ja Eviraan.

Sivutuotelaitosten ja –toimijoiden valvonnan tekee valvontaeläinlääkäri Eviran ja Aluehallintoviraston ohjeiden mukaisesti. Valvontaeläinlääkäri käsittelee myös haaskojen käyttöön liittyvät ilmoitukset ja tekee tarkastukset sekä tekee tarkastukset silloin, kun epäillään, että raatoja hävitetään säädösten vastaisesti keräilyalueella.

5.12 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka sen alueella. Muita kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella. Kaikkia kunnan alueella pidettäviä hyötyeläimiä varten kunnan on kuitenkin järjestettävä arkipäivisin virka-aikana eläinlääkäriin käynnin eläin-

tenpitopaikassa mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu. Eläinlääkintähuoltolain mukaan hyötyeläimiä ovat alkutuotannossa ja muussa elinkeinotoiminnassa sekä ihmisille tarpeellisissa työsuorituksissa käytettävät eläimet. Hyötyeläimiä eivät lain perustelujen mukaan ole seura-, harrastus- tai kilpailutoiminnassa käytettävät eläimet.

Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäripalvelua kaikkia alueellaan vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina.

Eläinlääkintähuoltolaki rajaa asiakaspiirin ulkopuolelle kiireettömän hoidon osalta esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen omistajat, joiden virallinen kotikunta on muualla. Laki ei kuitenkaan estä tarjoamasta palveluja myös muille kuin oman kunnan asukkaille tai yhteisöille, jos resursseja on riittävästi eivätkä ulkopuolisille annetut palvelut heikennä oman kunnan asukkaiden palvelujen saatavuutta. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella palvelut järjestetään sopijakuntien asukkaiden kotieläimille.

Kunta ei ole velvollinen järjestämään peruseläinlääkäripalvelua muille kotieläimille kuin hyötyeläimille niiltä osin, kun yhteistoiminta-alueella olevat yksityiset eläinlääkärit tai eläinlääkäriasemat tyydyttävät palveluiden kysynnän. Kunnan on omassa eläinlääkintähuollon suunnitelmassaan osoitettava, että yksityisiä eläinlääkäripalveluja on määrällisesti ja laadullisesti riittävinä ja keskeytyksettä saatavissa, jos kunta ei itse järjestä peruseläinlääkäripalvelua kaikille kotieläimille. Toiminta-alueen vastaanotoilla ei tarjota perustason ylittäviä palveluja

Erityisesti hevosten suhteen jako hyötyeläimiin ja ei-hyötyeläimiin voi olla ongelmallinen ja tulkinnanvarainen. Käytännössä kunnan on syytä varautua tuottamaan peruseläinlääkäripalvelu kaikille alueensa hevosille, jos varmuutta yksityisestä palvelutarjonnasta ei ole.

Eläinlääkintähuoltolain perusteluissa on hyötyeläimiksi luokiteltu matkailuelinkeinon liittyvät rekikoirat, ratsastuskouluissa pidettävät hevoset, viranomaistoiminnassa käytettävät eläimet, opaskoirat sekä sellaiset alkutuotannon elinkeinotoimintaan liittyvät eläimet, jotka ovat ammattimaisen toiminnan jatkumisen takaamiseksi pääsääntöisesti korvattavissa toisella samanarvoisella eläimellä.

Peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, joka annetaan eläinlääketieteelliseen yleistutkimukseen tai kliiniseen tutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa (ElhL 3 §). Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

5.13 Puhelinneuvonta, terveyden- ja sairaanhoito, lopetus ja todistukset

Suureläimet hoidetaan tilakäynneillä eläintenpitopaikoissa. Pieneläimiä varten on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella kolme kunnallista eläinlääkäriin vastaanottoa: Järvenpään Kyrölässä, Tuusulan Hyrylässä ja Nurmijärven Kirkonkylällä. Vastaanotot palvelevat Tuusulan, Nurmijärven, Järvenpään ja Keravan asukkaita, jotka voivat käyttää valitsemaansa vastaanottoa. Mäntsälän kunnan asukkaita palvelee vastaanotto Tuotantoeläinsairaalan yhteydessä.

Vastaanottojen yhteystiedot löytyvät Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen internetsivuilta. Hyrylän vastaanoton puhelinaika on klo 8-10.30, Nurmijärven puhelinaika 8-10.30 ja Järvenpään vastaanoton ajanvarauksia otetaan vastaan klo 8-15 välillä. Mikäli eläinlääkäri tai pieneläinhoitaja on estynyt vastaamaan puhelimeen toimenpiteen takia, on puhelinvastaajassa viesti toimintaohjeista kiireellisissä sairastapauksissa. Mäntsälässä puhelinaika on klo 8-9, jonka jälkeen puhelut ohjautuvat päivystysnumeroon.

Kiireellisen eläinlääkäriavun palvelu asiakkaille turvataan jättämällä jokaiseen päivään riittävästi aikaa ns. akuuttipotilaille. Akuuttiaikojen määrä vastaanotettain määritellään eläinlääkintähuollon yhteisissä palaverissa ja sitä voidaan muuttaa tarpeen mukaan. Akuuttipotilaiden ajat annetaan pääasiallisesti saman aamun ajanvarauksessa ko. päivälle.

Muina aikoina kuin kiireellisille eläinlääkäriavulle varattuina aikoina eläinlääkärit tekevät esim. kirjallisia töitä tai ottavat vastaan ajanvarauksella asiakkaita. Keski-Uudenmaan praktikkoeläinlääkärit tarjoavat peruseläinlääkäripalveluita kaikille kotieläimille. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa on kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä.

Peruseläinlääkäripalvelua suunnataan ennen kaikkea ennaltaehkäisevään toimintaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpidossa ja edistämässä. Eri kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset kuuluvat peruseläinlääkäripalveluun. Rokotukset, loishäädöt, kissojen sterilisaatiot ja kastroatiot sekä koirien kastroatiot ovat normaalia peruseläinlääkäripalvelua kuten myös märehäntijöiden, sikojen ja hevosten hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot. Kotieläinten ja eläinlääkäriin vastaanotolle tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä sekä kotieläinten lopetus sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu peruseläinlääkäripalveluun. Kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten sisältyy peruseläinlääkäripalveluun.

Kunnan velvollisuus ei kuitenkaan ole järjestää eläinlääkäriä praktiikkatehtäviin, joissa vaaditaan erityispätevyyttä tai -koulutusta. Eläinlääkäriin järjestäminen nauttojen, sikojen tai hevosten keinosiemennysasemille tai eläinten kuntouttamiseen tähtäviin yrityksiin ei myöskään kuulu kunnalta vaadittavan peruseläinlääkintähuollon piiriin. Lemmikkieläinten keinosiemennystoiminta ei sisälly lakisääteiseen peruseläinlääkäripalveluun.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla virka-ajan puhelut eivät ole maksullisia palveluita. Mäntsälässä ajanvarausaika klo 8-9 on asiakkaalle ilmainen ja sen jälkeen soittamisesta peritään asiakkaalta maksu.

5.14 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kunnan on järjestettävä peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joita varten on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma. Tällä hetkellä tällaisia ohjelmia ovat nautatiloille tarkoitettu Naseva sekä sikatiloille Sikava. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueen nauta- tai sikatiloilla terveydenhuoltosopimuksia on sekä kunnaneläinlääkäriin että muiden kuin kunnaneläinlääkäreiden kanssa. Terveystuotopalvelut järjestyvät kysyntää vastaavasti. Tiloja on alueella vähän ja kunnaneläinlääkäriin kanssa tehtyjä sopimuksia

on alle kymmenen. Terveysthuoltopalvelujen kysyntä ei tule tulevaisuudessa kasvamaan tilojen lukumäärän vähetessä.

Helsingin yliopiston kanssa tehtyyn sopimukseen Mäntsälän eläinlääkäripalveluista sisältyy myös terveydenhuoltotyö.

5.15 Yksityinen palvelutarjonta

Keski-Uusimaa sijaitsee lyhyen matkan päässä pääkaupunkiseudulta ja Päijät-Hämeestä, joten yksityisiä pieneläinklinikoita ja hevosklinikoita on alueella paljon. Myös yksityisiä, jatkuvasti auki olevia ja päivystäviä pieneläinlääkäriasema on Vantaalla sekä Hattulassa. Yksityisiä pieneläinklinikoita on Keravalla kolme, Järvenpäässä kolme, Nurmijärvellä kolme, Tuusulassa kolme ja Mäntsälässä yksi. Tuusulassa on lisäksi yksi yksityinen eläinlääkäri, joka tarjoaa palveluita sekä pien- että suurelaimille. Nurmijärvellä on yksityinen eläinlääkäriyrittäjä, joka tarjoaa palveluita nautoilille ja ainakin kaksi eläinlääkäriä, jotka tekevät kotikäyntejä pieneläimille ja hevosille. Lisäksi alueella käy yksityisiä kiertäviä hevospraktikoita muualta lähiympäristöstä. Hyvinkään Hevossairaalaan ja Yliopistollisen eläinsairaalan hevosklinikalle on lyhyt matka. Yliopiston Mäntsälän tuotantoeläinsairaalaan voi virka-aikana lähettää lähetteellä vaativaa hoitoa tai leikkaushoitoa tarvitsevia tuotantoeläimiä. Hevosille ei ole päivystysaikana muuta päivystävää hevosklinikkaa kuin Yliopistollinen eläinsairaala ja sinne tarvitaan lähete.

5.16 Kiireellinen eläinlääkäriapu, keskitetty yhteydenottopalvelu ja virkatehtävät virka-ajan ulkopuolella

Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkia alueellaan vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina (EiHL 13 §).

Kiireelliseen eläinlääkäriapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet. Kiireellistä eläinlääkäriapua ovat muun muassa nautojen poikimahalvaushoidot, hevosten konservatiiviset ähkyhoidot, eri kotieläinten akuutit tulehdus- ja kiputilat, ompelua vaativat haavat sekä soikin hoito, synnytysapu ja eläimen hengen pelastamiseksi välttämättömät kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Keisarinleikkaus täytyy pystyä suorittamaan koirille, kissoille ja märehijöille, ellei leikkausta tarvitsevia potilaita pystytä nopeasti lähettämään riittävän lähellä sijaitsevaan jatkohoitopaikkaan.

Pieneläinten luunmurtumissa on suoritettava välttämätön immobilisaatio. Kotieläinten ja eläinlääkäriin vastaanotolle tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopettaminen eläinsuojelullisin perustein kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun. Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja.

Kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.

Seutukunnilla tarkoitetaan alueiden kehittämissä (602/2002) tarkoitettuja seutukuntia ja maakunnilla maakunnista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (147/1999) tarkoitettuja maakuntia. Eläinlääkintähuoltolain edellyttämien päivys-

tysalueiden muodostaminen on kunnille pakollista, ja aluehallintovirastoilla on merkittävä rooli uuden päivystysaluejaon toteuttamisen ohjaamisessa. Tavoite on päivystysten organisoiminen vähintään maakunnan kokoisilla alueilla. Seutukuntatasoa voidaan soveltaa siirtymävaiheen ratkaisuna ja poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on päivystysalueella järjestettävä siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriapu edellyttää eläinlääkäriin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa päivystysalueella, jonka eläintiheys on pieni tai jossa sellaisten kotieläinten, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, osuus kaikista päivystysalueella pidettävistä kotieläimistä on vähäinen tai se on muusta erityisestä syystä perusteltua (EiHL 13 §).

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella kiireellinen eläinlääkäriapu virka-aikana annetaan kuntien vastaanotoilla ja Mäntsälän osalta ostopalveluna Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla. Päivystysaikana Helsingin yliopisto vastaa Mäntsälän päivystyspalveluista ja Järvenpää, Nurmijärvi, Kerava sekä Tuusula muodostavat päivystysalueen. Päivystäviä eläinlääkäreitä on neljä. Päivystyksiä tekevät suurelta osin ulkopuoliset päivystäjät, jotka ovat päivystyksen ajan virkasuhteessa kuntaan.

Päivystyksen eriyttämistä pien- ja suurelajiin ei ole koettu tarpeelliseksi, sillä suurelajiin kaikista päivystysaikaisista potilaista on n. 14 % Hyötyeläinten kiireellinen päivystysaikainen hoito on pääasiassa ensisijaista pieneläinten hoitoon verrattuna tapauksesta riippuen. Kiireellistä apua tarvitsevat pieneläimet voi ohjata ottamaan yhteyttä yksityisiin eläinlääkäriasemiin silloin, kun kunnallinen eläinlääkäri hoitaa kiireellistä apua tarvitsevaa suurelajintä. Yksityisiä eläinlääkäriasemia on useampia alle sadan kilometrin päässä ympäristökeskuksen vastaanotoilta. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja ympäröivän seudun alueella tuotantotilojen määrä on suhteellisen pieni, joten jos päivystys on eriytetty, niin päivystysalueiden yhdistäminen naapurikuntien kanssa tulee johtamaan pinta-alaltaan suuriin suurelajin päivystysalueisiin, jolloin kiireellisen avun saanti voi heikentyä. Toisaalta vastaavalla alueella pieneläinten määrä on suuren väestöpohjan ansiosta niin suuri, että sen hoitamiseen ei riitä enää yksi päivystävä eläinlääkäri. Toistaiseksi kaikkien eläinten kiireellinen eläinlääkäriapu on pystytty järjestämään praktikoiden toimesta sekä virka-aikana että päivystysaikana.

Keskitetty yhteydenottopalvelu on ympäristökeskuksen toimialueella otettu käyttöön vuoden 2013 alusta. Päivystysaikana asiakkaat soittavat vain yhteen numeroon, joka yhdistyy aina päivystävälle eläinlääkärille. Mikäli eläinlääkäri on estynyt vastaamaan puhelimeen toimenpiteen takia, voi yhteydenottopyynnön jättää puhelinvas- taajaan. Soittaminen päivystysnumeroon on asiakkaalle maksullista.

Kunnalle ei ole velvollisuutta järjestää päivystystä virkatehtävien hoitoa varten. Mikäli kunnassa ei ole päivystävää virkaeläinlääkärinä, on eläinsuojelulain nojalla toimivaltainen viranomaispoliisi. Keski-Uudenmaan päivystävä virkaeläinlääkäri voi ehtiessään hoitaa eläinsuojelutehtävän päivystyksessä ja ainakin antaa neuvontaa poliisille.

Päivystys helposti leviävien eläintautien varalta on valtakunnallinen läänineläinlääkäripäivystys. Kaksi läänineläinlääkärinä päivystää aina samanaikaisesti ja kumman-

kin toimialueena on koko Suomi. Kulloinkin päivystävän läänineläinlääkäriin saa tietää Eviran puhelinvastaajasta. Päivystävä läänineläinlääkäri voi ohjata kunnan-eläinlääkäriin toimiin eläintautitapauksessa.

5.17 Ajanvaraus, saatavuus sekä palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Praktiikkatehtäviä ei ole sitovasti jaettu eläinlääkärien kesken, vaan kaikki hoitavat tarvittaessa kaikkia tehtäviä. Eläinlääkäreillä on kuitenkin mahdollisuus osaamisensa ja kiinnostuksensa mukaan painottaa hoitotyötään tiettyihin eläinryhmiin tai sairauksiin. Työtehtävien painotuksesta on sovittu eläinlääkintähuollon päällikön kanssa. Päivystyksissä kaikki praktikot hoitavat kaikkia eläimiä.

Kahden vastaanoton osalta ajanvarauksen hoitaa pieneläinhoitaja ja yhdellä vastaanotolla eläinlääkäri tekee ajanvarauksen itse omasta halustaan. Jokaiseen päivään on ajanvarausaikojen lisäksi jätetty tilaa kaikille eläinlääkäreille kiireellistä apua tarvitseville potilaille. Kiireellistä apua tarvitsevat potilaat luokitellaan kiireysasteen mukaisesti ja tapauksesta riippuen aika annetaan samaksi päiväksi tai seuraavan päivän aikana tai ajankohdasta riippuen ohjataan päivystykseen. Vuonna 2015 on otettu käyttöön nettiajanvaraus osalla vastaanotoista. Netistä voi varata ajan ennalta määritettyihin ei-kiireellisiin toimenpiteisiin.

Eläinlääkäriin tavoitettavuus on pääasiassa hyvä. Kiireisissä tapauksissa voi jättää vastaajan viestin puhelinajan jälkeenkin. Mäntsälässä puhelut ohjautuvat ajanvarauksen jälkeen maksulliseen päivystysnumeroon.

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuus on melko hyvä ja etäisyys tiloille kohtuullinen. Toiminta-alueen kunnat eivät subventoi sairaskäyntien ja terveydenhuoltokäyntien matkoista johtuvia kustannuksia. Ei-kiireellisille potilaille sairaudenhoitoon liittyvä sairaskäynti- tai vastaanottoaika järjestyy pääosin viikossa tai kahdessa. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit sekä terveille eläimille suoritettavat tietyt leikkaukset eivät kaikki aina järjesty alle kolmen viikon. Pääosa asiakkaista saa palvelun alle 50 km:n etäisyydeltä, kiireellinen eläinlääkäriapu järjestyy pääosin 3 tunnin sisällä 90 % tapauksista ja päivystysaikana matka pitopaikkaan/vastaanotolle on alle 100 km

Ympäristökeskuksella on palautesivu kotisivuillaan, jossa voi antaa palautetta ympäristökeskuksen eri osa-alueilta. Lisäksi palautetta voi antaa eläinlääkintähuollon päällikölle sekä hoitaneelle eläinlääkärille. Mikäli asiakas kokee hoitovirheen tapahtuneeksi eläimensä osalta, ohjataan häntä viemään omalla kustannuksellaan asia käsiteltäväksi Eläinlääkintävahinkojen arviolautakuntaan. Mahdolliset korvaukset käsitellään erikseen arviolautakunnasta saatuun lausuntoon perustuen. Tapauksesta riippuen on asiakkaan mahdollista olla yhteydessä myös Eviraan tai aluehallintovirastoon. Kunnan työntekijät ovat vakuutettu itsensä ja tekemänsä työn osalta. Vakuutukset ja niiden sisältö hallitaan kunnan konsernipalveluissa.

5.18 Toimitilat ja välineresurssit

Eläinlääkäriavustajat sijaitsevat Järvenpäässä osoitteessa Neilikkatu 20 C, 04420 Järvenpää, Nurmijärvellä osoitteessa Torenintie 6, 01900 Nurmijärvi ja Tuusulassa osoitteessa Koskenmäenpolku 4 B 2, 04300 Tuusula. Mäntsälässä vastaanotto sijaitsee Tuotantoeläinsairaalassa osoitteessa Leissantie 41, 04920 Saarentaus.

Tuusulan, Nurmijärven ja Järvenpään vastaanottojen varustelu on kohtuullinen peruseläinlääkäripalveluita varten. Suurelainpraktiikan varusteet ovat vähäisemmät kuin pieneläinpraktiikassa. Suurelainvarusteista osa on eläinlääkärien omia. Vastaanottojen välimatkat ovat lyhyet, jolloin vastaanottojen ja niiden välineiden käyttöä voidaan ohjata ajanvarauksella. Pieneläinten ultraäänilaitte ja inhalaatioanestesia on yhdellä vastaanotolla, jossa työskentelee kaksi eläinlääkäriä. Vastaanotoilla ei ole autotallia. Järvenpäässä autolle on lämmitystolppa. Tuusulan vastaanotolle ei pysty sellaista rakentamaan. Välinehuoltoa varten on kohtuulliset tilat vastaanotoilla. Tuusulan vastaanotolla yöpymismahdollisuudet päivystäjälle ovat huonot. Järvenpäässä ja Nurmijärvellä on paremmat tilat. Kaikilla vastaanotoilla käy siivooja päivittäin. Eläinlääkärit huolehtivat itse vanhentuneiden lääkkeiden ja käytettyjen neulojen toimittamisesta asianmukaiseen käsittelyyn.

Lääkkeille on asianmukaiset säilytystilat ja huumausaineet on lukittavissa kaapeissa. Vastaanotoilla on pakastimet raatojen säilyttämistä varten. Eläinlääkärit ovat tehneet sopimukset tuhkausyrityksen kanssa, joka tyhjentää pakastimet sovitun aika-aulun mukaisesti.

Yhteistoiminta-alueella ei ole kunnaneläinlääkärien käytettävissä hevosten pakko-pilttuuta tai muuta tilaa hevosten hoitamista varten.

Kaikilla eläinlääkäreillä on käytössä asianmukaiset atk-välineet.

Mäntsälän vastaanotto sijaitsee Tuotantoeläinsairaalan yhteydessä ja on osa Yliopistollista eläinsairaala. Vastaanottotilat ja välineet ovat asianmukaiset ja riittävät peruseläinlääkäripalvelujen antamiseksi.

5.19 Ostopalvelu

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ostaa ostopalveluna eläinlääkäripalvelut virka- ja päivystysaikana mäntsäläläisille Helsingin yliopistolta. Sopimus on voimassa vuoden 2021 loppuun.

Sopimuksen mukaisesti palveluntuottaja perii asiakkailta enintään tarjousasiakirjaan liitetyn hinnaston mukaiset asiakasmaksut. Palveluntuottajalla on oikeus sopimuskauden aikana muuttaa hintaa palvelun yleistä kustannuskehitystä vastaavasti. Palveluntuottajan on toimitettava asiakasmaksujen muutosilmoitus tilaajalle kirjallisesti vähintään kaksi kuukautta ennen hinnanmuutoksen voimaantuloa. Palveluntuottajan on esitettävä tilaajalle asianmukainen selvitys kustannusten kehityksestä ja hinnanmuutoksen syistä. Jos hinnanmuutoksesta ei päästä yksimielisyyteen, on tilaajalla oikeus purkaa sopimus.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että palvelun sisältö ja laatu ovat tilaajan laatiman tarjouspyynnön ja palveluntuottajan tarjouksen mukaisia koko sopimuskauden. Tilaajalla on oikeus seurata asiakastyytyväisyyttä. Tilaajalla on oikeus käydä tutustumassa palveluntuottajan toimintaan ja toimipaikkaan milloin tahansa sopimuskauden aikana. Palveluntuottajan tulee pitää kirjaa asiakasreklamaatioista ja raportoida ne Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle kolmannesvuosittain.

5.20 Seuranta, arviointi ja raportointi

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma hyväksytään kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä. Yhteisen val-

vontasuunnitelman osana on luontevaa hyväksyä myös eläinlääkintähuollon suunnitelma, vaikka eläinlääkintähuoltolaki ei sitä erityisesti edellytä. Kunta päivittää eläinlääkintähuollon suunnitelmansa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Kunta arvioi suunnitelmansa toteutumista aina toimintavuoden päätyttyä ja laatii siitä arviointiraportin. On suositeltavaa, että raportin hyväksyy asianomainen lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, joka myös käsittelee korjaustoimenpiteitä. Hyväksytty raportti lähetetään aluehallintovirastolle maaliskuun loppuun mennessä.

Ympäristökeskus tilastoi vuositasolla hoidettujen potilaiden määrät virka- ja päivystysaikana suur- ja pieneläinten osalta. Tilastointi tehdään eläinten kotikunnittain. Lisäksi tilastoidaan eläinsuojelukäyntien määrä.

Viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot (esim. eläinsuojelutarkastuskertomukset ja -päätökset, tautiepäilyt, valvontatöiden laskut) toimitetaan niistä vastuussa olevan tahon toimesta asianomaiselle viranomaiselle.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa vuosille 2015-2019 määritellyt painopistealueet otetaan kunnan toiminnassa huomioon.

LIITE 1. LABORATORIOANALYYSIT

TUOTE	ANALYYSIT
Maito ja maitovalmisteet	
1. Pastöroitu maito	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku Enterobakteerit
2. Happamaton nestemäinen maitotuote Kerma, maitojuoma	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku Enterobakteerit
3. Happamaton nestemäinen maitotuote Maitopohjainen vanukas	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku Enterobakteerit <i>B. cereus</i>
4. Hapatettu nestemäinen maitotuote Piimä, viili, hapankerma, jogurtti	Alustava aistinvarainen arviointi Enterobakteerit
5. Juusto, juustoraaste Kova tai puolikova	Alustava aistinvarainen arviointi <i>Escherichia coli</i> Koagulaasipositiiviset stafylokokit Salmonella <i>Listeria monocytogenes</i>
6. Juusto Pehmeä, tai tuorejuusto	Alustava aistinvarainen arviointi Enterobakteerit <i>Escherichia coli</i> Koagulaasipositiiviset stafylokokit Salmonella <i>Listeria monocytogenes</i>
7. Voi ja muut maitopohjaiset ravintorasvat	Alustava aistinvarainen arviointi Enterobakteerit <i>Listeria monocytogenes</i>
8. Maitojauhe Muut jauhemaiset maitopohjaiset tuotteet	Alustava aistinvarainen arviointi <i>Bacillus cereus</i> Enterobakteerit Koagulaasipositiiviset stafylokokit Salmonella <i>Listeria monocytogenes</i>
9. Jäätelö, pirtelö Tarjoilupaikka	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku

Enterobakteerit

10. Jäätelö, pirtelö, laaja
Tuotantolaitos, maahantuonti

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Koagulaasipositiiviset stafylokokit
Salmonella
Listeria monocytogenes

Liha ja raakalihavalmisteet

11. Raaka punainen liha:
Nauta, sika, lammas, hirvi, poro jne.

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Salmonella
Maitohappobakteerit (vakuumipakatusta)

12. Jauheliha

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Salmonella

13. Punaisesta lihasta ja sen jauhelihasta
valmistettu raakalihavalmiste

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Salmonella
Maitohappobakteerit

14. Raaka siipikarjanliha:
Broileri, kana, kalkkuna

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Salmonella
Kampylobakteerit
Maitohappobakteerit (vakuumipakattu)

15. Siipikarjan jauheliha

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Salmonella
Kampylobakteerit

16. Siipikarjan lihasta ja sen jauhelihasta
valmistettu raakalihavalmiste

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Kampylobakteerit
Salmonella
Maitohappobakteerit

17. Marinoitu liha

Alustava aistinvarainen arviointi

Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Bacillus cereus
 Salmonella
 Kampylobakteerit (siipikarjanliha)
 Maitohappobakteerit

Lihavalmisteet, sellaisenaan syötävät

Makkara

18. Lihavalmiste, sellaisenaan syötävä
Kypsä liha, lihahyytelö, kinkku, pizzasuikale	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
<i>Listeria monocytogenes</i>
19. Leikkelemakkara	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Maitohappobakteerit (vakuumipakattu)
Enterobakteerit
<i>Listeria monocytogenes</i>
20. Ruokamakkara
Lenkkimakkara, grillimakkara, makkarapihvit	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Maitohappobakteerit (vakuumipakattu)
Enterobakteerit
21. Kestomakkara
Salami, meetvursti	Alustava aistinvarainen arviointi
<i>Listeria monocytogenes</i>
Salmonella
22. Raakamakkara
Siskonmakkara, kypsentämätön bratwurst	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
<i>Escherichia coli</i>
Sulfiittia pelkistävät klostridit
Salmonella
23. Maksamakkara	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Sulfiittia pelkistävät klostridit

Muna ja munavalmisteet

24. Raaka muna	Alustava aistinvarainen arviointi
Salmonella
25. Munamassa, munavalmiste	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Salmonella

Kala ja kalavalmisteet

Äyriäiset ja simpukat

26. Raaka kala, myös pakastettu	Alustava aistinvarainen arviointi
Kokonaispesäkeluku kalasta
Rikkivetyä tuottavat bakteerit
27. Kylmäsavustettu kala, graavikala	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
<i>Listeria monocytogenes</i>
28. Lämminsavukala, hiillostettu kala
Loimukala	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
<i>Listeria monocytogenes</i>
29. Marinoitu raaka kala	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
<i>Bacillus cereus</i>
30. Mäti	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Hiivat
<i>Listeria monocytogenes</i>
Suola
31. Kalapuolisäilykkeet,
(silakkamarkkinatuotteet)	Alustava aistinvarainen arviointi
<i>Bacillus cereus</i>
Hiivat
pH
Suola
32. Elävät simpukat
äyriäiset, piikkinahkaiset	Alustava aistinvarainen arviointi
<i>Escherichia coli</i>
Salmonella
33. Raaka äyriäinen
Katkarapu, ravunpyrstö, mustekala jne.	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien pesäkeluku
<i>Escherichia coli</i>
Salmonella
34. Kypsät simpukat ja äyriäiset
Keitetyt ravut
Katkarapu, surimi, ravunpyrstö,
myös suolaliemessä
Mustekalarenkaat jne.	Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
<i>Escherichia coli</i>
<i>Staphylococcus aureus</i>
<i>Listeria monocytogenes</i>
Salmonella

35. Sushi
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Bacillus cereus
Staphylococcus aureus
Listeria monocytogenes
36. Tonnikala; pizzan, leivän täyte
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Staphylococcus aureus
- Vilja- ja leipomovalmisteet
37. Jauhot, ryynit
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Escherichia coli
Homeet
Salmonella
38. Karjalanpiirakka, munariisipasteija, lihapasteija jne. lihapiirakka, pizza (kypsä), kypsä suolainen täyte
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Bacillus cereus
39. Kerma, kermvaahto, vaahdotettu kasvirasvasekoite
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Bacillus cereus
40. Kreemi, vaniljakreemi
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Bacillus cereus
41. Kostutusvesi
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Hiivat
Bacillus cereus
42. Leivos, täytekakku
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Enterobakteerit
Bacillus cereus
Staphylococcus aureus
43. Kaakaomassa, suklaa, kaakaojauhe
Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku

Hiivat (DG)
Homeet (DG)
Salmonella

Hedelmät ja vihannekset ja niistä tehdyt valmisteet

44. Tuoreet hedelmät ja vihannekset pilkottut, sellaisenaan syötävät

Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Salmonella
Listeria monocytogenes (jos käyttöaika yli 5 vrk)

45. Idut tai itusalaatti, yrtit

Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Bacillus cereus
Hiivat
Homeet
Salmonella

46. Salaatti, vain kasviksia sisältävä
Vihanneskoitukset, pakaste
Paprikasuikaleet
Tomaatti- ja kurkkuviipaleet
TUKUT JA TUOTANTOLAITOKSET

Laaja
Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Bacillus cereus
Staphylococcus aureus
Hiivat
Salmonella
Listeria monocytogenes
Yersinia pseudotuberculosis

47. Salaatti, vain kasviksia sisältävä
Vihanneskoitukset, pakaste
Paprikasuikaleet
Tomaatti- ja kurkkuviipaleet
TARJOILU- JA MYYNTIPAikka

Suppea
Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Bacillus cereus
Hiivat

48. Salaatti: siipikarjaa sisältävä

Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Bacillus cereus
Hiivat

49. Salaatti: kalaa tai lihaa sisältävä

Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Bacillus cereus
Hiivat
Listeria monocytogenes

50. Marinoitu tai öljytty kasvis
Aurinkokuivattu tomaatti, artisokan sydän,
valkosipuli, munakoiso jne.

Alustava aistinvarainen arviointi
Bacillus cereus
Escherichia coli
Hiivat

51. Hapankaali	Alustava aistinvarainen arviointi <i>Escherichia coli</i> Hiivat Maitohappobakteerit pH
52. Kuivattu hedelmä, marja ja kasvis	Alustava aistinvarainen arviointi Hiivat Homeet <i>Bacillus cereus</i>
53. Suolasienet	Alustava aistinvarainen arviointi <i>Listeria monocytogenes</i> <i>Staphylococcus aureus</i> Hiivat Homeet
Valmisruoka	
54. Valmisruoka Keitot, padat, kastikkeet laatikot, kypsä jäädytetty ruoka TARJOILU- JA MYYNTIPAIKKA	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku <i>Bacillus cereus</i> <i>Clostridium perfringens</i>
55. Valmisruoka Keitot, padat, kastikkeet laatikot, kypsä jäädytetty ruoka LAITOS TAI SÄILYVYYS	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku <i>Bacillus cereus</i> <i>Clostridium perfringens</i> Hiivat (vkp) Homeet (vkp)
56. Keitetty riisi, pasta	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku <i>Bacillus cereus</i>
57. Majoneesi, maustekastikkeet Salaatinkastike	Alustava aistinvarainen arviointi Hiivat Homeet <i>Bacillus cereus</i> Salmonella
58. Jälkiruoka (ei maitopohjainen) Kiisseli	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku Hiivat Homeet
59. Tuore pasta, keittämätön	Alustava aistinvarainen arviointi Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku

Hiivat
Homeet
Salmonella
Bacillus cereus

Muut

60. Mausteet, yrtit
kuivatut

Alustava aistinvarainen arviointi
Escherichia coli
Bacillus cereus
Salmonella

61. Mehut

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Homeet
Hiivat
pH

62. Makeiset, hunaja (ei suklaa)

Alustava aistinvarainen arviointi
Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
Homeet (DG)
Hiivat (DG)

LIITE 2. TUPAKAN MYYNTIPAIKAN TARKASTUSLOMAKE

Tupakkalain alaisten tuotteiden
myyntipaikan tarkastuslomake

Tarkastuksen suorittaja: _____ Tarkastuk-
sen päivämäärä: _____

Myyntipaikan nimi ja
osoite: _____

Y-tunnus: _____ Lupa-/il-
moitusno: _____

Ilmoitettu myyntipisteiden lkm yht: _____ Tupakkatuotteita myydään _____ myynti-
pisteellä, nikotiininesteitä _____ myyntipisteellä.

Läsnä: _____

To-
teu-
tus

					ei	ei
A	B	C	D	ei	s	
				tar	o	
				k	v	

1 Myyntiä ja myyntilupaa koskevat yleiset asiat								
1.	Myyntiä ja myyntilupaa koskevat yleiset asiat	A	B	C	D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1.	Viranomaiselle ilmoitettujen tietojen oikeellisuus	A	B	C	D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1.	Myyntiä koskevat ikäraajat	A	B	C	D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
2 Omavalvonta								
2.	Omavalvontasuunnitelman yleisen vaatimustenmukaisuus	A	B	C	D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
2.	Omavalvontasuunnitelman saatavuus	A	B	C	D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
2.	Työntekijöiden perehdytys	A	B	C	D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
3 Myyntipiste								

3. 1	Jatkuva valvonta	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
3. 2	Myyntikieltoilmoitus ja sen esilläpito	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
3. 3	Myyntilupa-asiakirjan esilläpito	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
3. 4	Tuotteiden sijoittelu myyntipisteessä (ml. esilläpitokiello)	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
3. 5	Kuvasto ja luettelo	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:

4 Tupakkatuotteet					
4. 1	Tupakkatuotteiden ominaisuuksien lainmukaisuus	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
4. 2	Tupakkatuotteista tehdyt ilmoitukset	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
5 Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkaukset					
5. 1	Tuotteiden myynti vähittäismyyntipakkauksissa	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
5. 2	Vähittäismyyntipakkausten muoto ja koko	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
5. 3	Vähittäismyyntipakkausten sisältämä tieto (mm. terveystietokortit)	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
5. 4	Vähittäismyyntipakkausten kielletyt merkinnät	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
6 Sähkösavukkeet ja niissä käytettävät nesteet					
6. 1	Nikotiininesteen myynti täytösaiiliossa, kertakäyttöisessä sähkösavukkeessa tai patruunassa	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
		A B C D			Toimenpiteet:

6.2	Nikotiinestettä sisältävän sähkösavukkeen ja/tai täyttösäiliön koko		ei tar k	ei s o v	
6.3	Sähkösavukelaitteiden ja täyttösäiliöiden ominaisuuksien lainmukaisuus	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
6.4	Nesteiden ominaisuuksien lainmukaisuus	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
6.5	Sähkösavukelaitteista ja nesteistä tehdyt ilmoitukset	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
7 Sähkösavukkeiden ja nesteiden vähittäismyyntipakkaukset					
7.1	Tuotteiden myynti vähittäismyyntipakkauksissa	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
7.2	Vähittäismyyntipakkausten sisältämä tieto (mm. terveysvaroitukset)	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
7.3	Sähkösavukkeissa ja täyttösäiliöissä olevat merkinnät	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
7.4	Vähittäismyyntipakkausten kielletyt merkinnät	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:

8 Poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet					
8.1	Poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden ilmoitukset	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
9 Poltettavaksi tarkoitetun kasviperäisen tuotteen vähittäismyyntipakkaukset					
9.1	Tuotteiden myynti vähittäismyyntipakkauksissa	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
9.2	Vähittäismyyntipakkausten sisältämä tieto (mm. varoitusmerkinnät)	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
9.3	Vähittäismyyntipakkausten kielletyt merkinnät	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:

1 0 Muut kiellot ja rajoitukset					
1 0. 1	Tiettyjen tuotteiden myyntikielto	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1 0. 2	Etämyyntikielto	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1 0. 3	Automaattisten myyntilaitteiden kielto	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1 0. 4	Hintahyvityksen kielto	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1 0. 5	Markkinointikielto	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:
1 0. 6	Tukkumyynnin rajoitukset	A B C D	ei tar k	ei s o v	Toimenpiteet:

SOVITUT MÄÄRÄAJAT (tarvittaessa):

Muita huomioita:

Selitykset

A	Toiminta lainmukaista, ei huomautettavaa
B	Korjattavaa, annettu ohjausta (ei vaadi uusintatarkastusta)
C	Korjauskehoitus, määräaika ja uusintatarkastus
D	Lainvastainen toiminta, TupL 97 § (myyntiluvan peruuttaminen), TupL 96 § (kunnan kiellot)
ei tar k	Ei tarkastettu
ei s o v	Ei sovelleta kyseessä olevan valvontakohteen osalta

Tarkastettavat asiat

Peruste

1 Myyntiä ja myyntilupaa koskevat yleiset asiat		
1.1	Onko toiminnanharjoittajalla kunnan myöntämä lupa tupakkatuotteiden ja/tai nikotiininesteiden myyntiin? Onko toiminnanharjoittaja ilmoittanut kunnalle tupakkatuotteiden ja/tai nikotiininesteiden myynnistä?	TupL 44 §, 48 §, 50 § (Ks. Valviran ohje tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden luvanvarainen vähittäismyynti, Dnro 6048/06.10.06.00/2016)
1.2	Onko myynnissä olevat tuoteryhmät ilmoitettu viranomaiselle oikein? Vastaako myyntipisteiden lukumäärä viranomaiselle ilmoitettua lukumäärää? Onko myyntipisteet sijoitettu ilmoitettujen tietojen mukaisesti?	TupL 44 §, 46 §, 49 §
1.3	Myydäänkö alaikäisille tupakkalain alaisia tuotteita? Onko tupakkatuotteiden myyjä yli 18-vuotias tai yli 18-vuotiaan valvonnassa?	TupL 53 §, 56 §
2 Omavalvonta		
2.1	Onko myyntipaikassa omavalvontasuunnitelma? Onko omavalvontasuunnitelmassa nimetty tupakkalain alaisten tuotteiden omavalvonnan vastuuhenkilö? Tehdäänkö omavalvontasuunnitelmaan lainsäädännön edellyttämät kirjaukset (esim. uusien työntekijöiden perehdytys, ongelmatilanteet, välitysepäilyt)? Onko omavalvontasuunnitelma muilta osin säännösten mukainen (esim. sisältää tiedot kaikista myytävänä olevista tuoteryhmistä)?	TupL 54 §, STM:n vähittäismyyntiasetus (593/2016) 3 § ja 4 § (ks. Valviran ohje tupakkalain myyntikieltojen omavalvonnasta)
2.2	Onko omavalvontasuunnitelma yhtenä kokonaisuutena myyntipaikan työntekijöiden saatavilla? Säilytetäänkö omavalvontasuunnitelman kirjauksia kuluvan ja seuraavan kalenterivuoden ajan?	TupL 54 §, STM:n vähittäismyyntiasetus (593/2016) 4 § (ks. Valviran ohje tupakkalain myyntikieltojen omavalvonnasta)
2.3	Onko uudet työntekijät perehdytetty tupakkalain osalta?	STM:n vähittäismyyntiasetus (593/2016) 3 § (ks. Valviran ohje tupakkalain myyntikieltojen omavalvonnasta)
3 Myyntipiste		
3.1	Onko myyjä paikalla myyntipisteessä niin, että hän pystyy jatkuvasti valvomaan tupakkalain alaisten tuotteiden ostotilannetta (valinta, maksaminen, vastaanottaminen)?	TupL 55 §
3.2	Onko myyntikieltoilmoitus tupakkalain mukainen? Onko se esillä jokaisella myyntipisteellä asiakkaiden hyvin havaittavissa?	TupL 53 §, STM:n vähittäismyyntiasetus (593/2016) 2 §
3.3	Onko myyntilupa-asiakirja esillä jokaisella tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntipisteellä? Onko esillä oleva lupa-asiakirja vähintään kokoa A5?	TupL 47 §, STM:n vähittäismyyntiasetus (593/2016) 1 §
3.4	Onko tuotteet sijoitettu myyntipaikan myyntipisteissä ilmoitetulla tavalla? Onko myyntipaikassa esillä tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiininesteitä tai niiden tavaramerkkejä lainvastaisesti? Voivatko asiakkaat ottaa em. tuotteet itse esille? Onko tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä esillepano mainonnallista? ERIKOISLIIKKEET: Onko tuotteet sijoitettu myyntipaikan myyntipisteissä ilmoitetulla tavalla? Onko myyntipaikassa myynnissä muita kuin tupakkalain alaisia tuotteita enenevässä määrin? Onko tupakkalain alaisten tuotteiden esillepano mainonnallista?	TupL 46 §, 49 §, 68 §, 71 § (ks. Valviran ohje esilläpitokiellosta, Dnro 6049/06.10.06.00/2016)
3.5	Täyttävätkö myyntipaikan mahdolliset kuvasto ja luettelo vähittäismyyntiasetuksen vaatimukset? Onko kuvasto/luettelo sijoitettu myyntipisteessä niin, että asiakas ei voi itse niitä ottaa? Annetaanko asiakkaan ottaa kuvasto mukaansa?	TupL 72 §, STM:n vähittäismyyntiasetus (593/2016) 5-8 § (ks. Valviran ohje esilläpitokiellosta, Dnro 6049/06.10.06.00/2016)
4 Tupakkatuotteet		

4.1	Onko myynnissä tupakkalain 11 §:n vastaisia tupakkatuotteita (esim. savukkeita tai kääretupakkaa, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku? Tupakkatuotetta, jonka sisältämät lisäaineet ovat omiaan luomaan vaikutelman, että tuotteella on terveysvaikutuksia tai että sen aiheuttama terveysriski on vähäisempi kuin muilla tupakkatuotteilla? Tupakkatuotetta, jonka sisältämät piristeet tai muut lisäaineet ovat omiaan luomaan vaikutelman energiasta ja elinvoimasta? Tupakkatuotetta, jonka lisäaineilla on päästöjä värjääviä ominaisuuksia? Savuketta tai kääretupakkaa, jonka jossakin osassa on makuaineita niin, että tuotteen tuoksua, makua tai savun voimakkuutta voi muuttaa?)	TupL 11 §
4.2	Onko tupakkatuotteesta tehty tupakkalain edellyttämät ilmoitukset?	TupL 13-18 §, 20 §
5 Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkaukset		
5.1	Myydäänkö tuotteet vähittäismyyntipakkauksissa (pois lukien yksittäin myytävät sikarit)?	TupL 31 §
5.2	Täytyvätkö myynnissä olevien tuotteiden vähimmäispakkaukset? Sisältävätkö vähittäismyyntipakkaus pienempiä pakkauksia tai voidaan se jakaa pienempiin pakkauksiin? Ovatko savukkeiden ja kääretupakan pakkaukset muodoltaan, materiaaaliltaan ja avausmekanismiltaan lain mukaisia?	TupL 34-35 §
5.3	Onko vähittäismyyntipakkaukset varustettu suomen- ja ruotsinkielisillä varoitusteksteillä? Onko poltettavaksi tarkoitettujen tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkaukset varustettu kuvallisilla varoituksilla? Ovatko mahdollisesti irrallisena myytävät sikarit varustettu tupakkalain mukaisilla pakkausmerkinnöillä? Onko varoitusmerkinnät painettu pysyvästi niin, ettei niitä voida irrottaa (HUOM! muiden tupakkatuotteiden paitsi savukkeiden ja pussimaisen kääretupakan osalta on mahdollista kiinnittää tarralla, jota ei voida irrottaa)? Onko varoitusmerkintöjä peitetty? Peittävätkö varoitusmerkinnät tupakkaverolain mukaisen hintalipukkeen? Rikkoutuvatko varoitusmerkinnät, kun vähittäismyyntipakkaus avataan?	TupL 32 §, STM:n vähittäismyyntipakkauksasetus (591/2016) 1 luku ja 20 §
5.4	Onko vähittäismyyntipakkauksissa merkintöjä, jotka edistävät tuotteen myyntiä tai kannustavat tuotteen kulutukseen antamalla väärää vaikutelmaa tuotteen ominaisuuksista, terveysvaikutuksista, riskeistä tai päästöistä; sisältävät mitään tietoja tuotteen sisältämästä nikotiinista, tervasta tai hiilimonoksidista; antavat ymmärtää, että tuote on vähemmän haitallinen kuin muut tuotteet tai että tuotteessa on pyritty vähentämään joidenkin savun haitallisten osien vaikutusta (esim. luonnollinen, orgaaninen, lisäaineeton); antavat ymmärtää, että tuotteella on elinvoimaa ja energiaa lisääviä, parantavia, nuorentavia, luonnollisia tai orgaanisia ominaisuuksia taikka että sen käytöstä on muuta terveyteen tai elämäntapoihin liittyvää hyötyä (esim. energy, luomu); viittaavat makuun, tuoksuun, maku- tai aromiaineisiin tai muihin lisäaineisiin taikka niiden puutteeseen (esim. ei makuaineita); muistuttavat elintarviketta tai kosmeettista valmistetta; antavat ymmärtää, että tuotteella on ympäristöetuja; antavat ymmärtää, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa tuotteen vaarattomuudesta tai siitä, että se on paloturvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet.	TupL 33 §
6 Sähkösavukkeet ja niissä käytettävät nesteet		
6.1	Myydäänkö nikotiininetettä muulla tavoin kuin täyttösäiliössä tai kertakäyttöisessä sähkösavukkeessa tai nikotiinipatruunassa?	TupL 24 §

6.2	Myydäänkö nikotiininesettä täyttösäiliössä (esim. täyttöpullot), joiden tilavuus on enintään 10 ml ja sähkösavukkeessa tai kertakäyttöisessä nikotiinipatruunassa, joiden tilavuus on enintään 2 ml?	TupL 24.3 § (HUOM! Sähkösavukkeen säiliön tilavuuden osalta säännös voimaan 1.1.2018)
6.3	Onko sähkösavukkeet ja täyttösäiliöt on suojattu lapsilta ja väärinkäytöltä? Onko sähkösavukkeet ja täyttösäiliöt suojattu rikkoutumiselta ja vuodoilta? Onko tuotteissa vuotamattoman täytön varmistava mekanismi?	TupL 23 § , STM:n standardeja ja ilmoituksia koskeva asetus (592/2016) 8 §
6.4	Onko myynnissä tupakkalain 24-25 §:n vastaisia nesteitä (esim. nesteitä, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku? jonka sisältämät lisäaineet ovat omiaan luomaan vaikutelman, että tuotteella on terveysvaikutuksia tai että sen aiheuttama terveysriski on vähäisempi kuin muilla tupakkatuotteilla? jonka sisältämät piristeet tai muut lisäaineet ovat omiaan luomaan vaikutelman energiasta ja elinvoimasta? jonka lisäaineilla on päästöjä värjääviä ominaisuuksia?)	TupL 24-25 §
6.5	Onko laitteista ja/tai nikotiininesiteistä tehty lain edellyttämät ilmoitukset?	TupL 26-27 §
7	Sähkösavukkeiden ja nesteiden vähittäismyyntipakkaukset	
7.1	Myydäänkö tuotteet vähittäismyyntipakkauksissa?	TupL 31 §
7.2	Sisältävätkö vähittäismyyntipakkaukset: (N=nikotiininen, N- =nikotiiniton) -Luettelon tuotteen sisältämistä ainesosista painojärjestyksessä? (N ja N-) -Maininnan tuotteen nikotiinipitoisuudesta ja annostuksesta?(N) -Valmistajan eränumeron? (N) -Suosituksen tuotteen pitämisestä lasten ulottumattomissa? (N) -Suomen ja ruotsinkieliset terveysvaroitukset?(N) -Lehtisen, joka sisältää tietoja tuotteesta ja sen käytöstä sekä yhteystiedot? (N)	TupL 36 §, 38 §
7.3	Onko kertakäyttöiset valmiiksi nikotiininesiteellä täytetyt sähkösavukelaitteet varustettu kemikaalilain edellyttämällä (CLP-asetus) merkinnöillä?	TupL 37 §
7.4	Onko vähittäismyyntipakkauksissa merkintöjä, jotka: • edistävät tuotteen myyntiä tai kannustaa tuotteen kuluksen antamalla väärää vaikutelmaa tuotteen ominaisuuksista, terveysvaikutuksista, riskeistä tai päästöistä • sisältävät mitään tietoja tuotteen sisältämästä tervasta tai hiilimonoksidista • antavat ymmärtää, että tuote on vähemmän haitallinen kuin muut tuotteet tai että tuotteessa on pyritty vähentämään joidenkin savun haitallisten osien vaikutusta • antavat ymmärtää, että tuotteella on elinvoimaa ja energiaa lisääviä, parantavia, nuorentavia, luonnollisia tai orgaanisia ominaisuuksia taikka että sen käytöstä on muuta terveyteen tai elämäntapoihin liittyvää hyötyä • muistuttavat elintarviketta tai kosmeettista valmistetta • antavat ymmärtää, että tuotteella on ympäristöetuja • antavat ymmärtää, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa tuotteen vaarattomuudesta tai siitä, että se on paloturvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet?	TupL 36.3 §
8	Poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet	
8.1	Onko tuotteista tehty tupakkalain edellyttämät ilmoitukset?	TupL 29 §
9	Poltettavaksi tarkoitetun kasviperäisen tuotteen vähittäismyyntipakkaukset	
9.1	Myydäänkö tuotteet vähittäismyyntipakkauksissa?	TupL 31 §

9.2	Onko vähittäismyyntipakkauksessa suomen- ja ruotsinkieliset varoitukset tuotteen aiheuttamista terveyshaitoista? Onko vähittäismyyntipakkaus varustettu polttamista koskeva varoitusmerkinnällä "Tämän tuotteen polttaminen vaarantaa terveytesi"? Onko merkintä sijoitettu vähittäismyyntipakkauksen etu- ja takapinnoille? Onko varoitusmerkintä yhdensuuntainen pinnalla olevan päätekstin kanssa?	TupL 39, STM:n vähittäismyyntipakkausasetus (591/2016) 3 luku
9.3	Onko vähittäismyyntipakkauksissa merkintöjä, jotka: <ul style="list-style-type: none"> • edistävät tuotteen myyntiä tai kannustavat tuotteen kulutukseen antamalla väärää vaikutelmaa tuotteen ominaisuuksista, terveysvaikutuksista, riskeistä tai päästöistä • sisältävät mitään tietoja tuotteen sisältämästä nikotiinista, tervasta tai hiilimonoksidista • antavat ymmärtää, että tuote on vähemmän haitallinen kuin muut tuotteet tai että tuotteessa on pyritty vähentämään joidenkin savun haitallisten osien vaikutusta • antavat ymmärtää, että tuotteella on elinvoimaa ja energiaa lisääviä, parantavia, nuorentavia, luonnollisia tai orgaanisia ominaisuuksia taikka että sen käytöstä on muuta terveyteen tai elämäntapoihin liittyvää hyötyä • muistuttavat elintarviketta tai kosmeettista valmistetta? Onko tuotteessa tai vähittäismyyntipakkauksessa todettu, että tuotteessa ei ole lisäaineita taikka maku- tai aromiaineita?	TupL 39.2 §
10	Muut kiellot ja rajoitukset	
10.1	Myydäänkö vähittäismyyntipaikassa suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa (nuuska), purutupakkaa tai nenänuuskaa? Myydäänkö vähittäismyyntipaikassa nikotiininestettä, jonka nikotiinipitoisuus on yli 20 mg/ml?	TupL 51 §
10.2	Harjoittaako toiminnanharjoittaja toimintaa, jossa hän myisi tai muutoin luovuttaisi tupakkatuotteita, sähkösavukkeita tai nikotiininesteitä puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa ja muuta sellaista välinettä käyttäen, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä (nk. etämyyntikielto)?	TupL 58 §
10.3	Myydäänkö tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita tai nikotiininesteitä automaattisesta myyntilaitteesta?	TupL 57 §
10.4	Maksaako vähittäismyyjä tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, tupakkajäljitelmän, sähkösavukkeen tai nikotiininesteen hinnasta hyvitystä, joka määräytyy ko. tuotteiden ostojen mukaan (esim. kanta-asiakaskortit tai etuohjelmat)?	TupL 70 §
10.5	Onko myyntipaikassa tupakkalain alaisten tuotteiden mainoksia? Onko myyntipaikassa tupakkalain alaisten tuotteiden epäsuoraa mainontaa? Onko tupakkalain alaisten tuotteiden mahdollinen esillepano mainonnallista (esim. tuotteiden hintojen korostaminen, tuotteiden sijoittelu lasten ja nuorten tuotteiden läheisyyteen, yms.)? Ovatko tuotteiden hintamerkinnot mainonnallisia? Onko tupakkalain alaisissa tuotteissa tai niiden vähittäismyyntipakkauksissa mainontaa? Onko tupakkalain alaisissa tuotteissa erityisesti lapsia kiinnostavia aiheita? Onko myyntipaikassa mainonnallisia tai alaikäisiä kiinnostavia myyntikieltoilmoituksia (esim. korostettu K-18 merkintä)?	TupL 68 §
10.6	Myydäänkö tupakkatuotteita ainoastaan A) toiselle tukkumyynni-ilmoituksen tehneelle tukkukaupalle B) vähittäismyyntiluvanhaltijalle, joka on ilmoittanut myyvänsä tupakkatuotteita ja/tai nikotiininesteitä? C) toiminnanharjoittajalle, joka ei tarvitse vähittäismyyntilupaa tai jonka ei tarvitse tehdä tukkumyynni-ilmoitusta (esim. Ahvenanmaan tupakkalain piirissä oleva toiminnanharjoittaja)?	TupL 60 §